

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับสันธานพบว่า วิทยานิพนธ์ของจิราพร โชติเธียรวงศ์ ในหัวข้อเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำสันธานในสมัยสุโขทัย อยุธยากับสมัยปัจจุบัน" นั้น ได้ศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำสันธานเฉพาะในสมัยสุโขทัย อยุธยา และปัจจุบันเท่านั้น โดยได้ขาดช่วงการศึกษาระหว่างสมัยต้นรัตนโกสินทร์ถึงปัจจุบันไป และนอกจากนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาสันธานในสมัยปัจจุบัน เฉพาะคำที่มีใช้ในสมัยสุโขทัย และอยุธยาเท่านั้น ส่วนสันธานที่เริ่มมีใช้ในสมัยต้นรัตนโกสินทร์เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ไม่อยู่ในขอบเขตของการศึกษา

ผู้วิจัยเห็นว่า ระหว่างสมัยต้นรัตนโกสินทร์ถึงปัจจุบัน เป็นช่วงเวลาที่ยาวนานพอที่การใช้สันธานอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปได้บ้าง จึงประสงค์จะศึกษาการใช้สันธานในช่วงระยะเวลาที่ยังไม่มีผู้ใดได้ศึกษาไว้ คือ จะศึกษาสันธานที่มีใช้ตั้งแต่ต้นรัตนโกสินทร์อย่างละเอียด เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาว่า ในสมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ 1 จนถึงปัจจุบัน มีสันธานชนิดใดบ้าง และสันธานแต่ละชนิดมีค่าอะไรบ้าง
2. เพื่อศึกษาว่า สันธานชนิดใดจะปรากฏร่วมกันได้บ้าง และนอกจากคำสันธานจะปรากฏร่วมกับคำสันธานด้วยกันเองแล้ว ยังปรากฏร่วมกับคำอื่นใดได้อีกบ้าง

งานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

เรื่องคำสันธานได้มีผู้กล่าวถึงและมิงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

พระยาอุปกิตศิลปสารได้กล่าวถึงคำสันธานไว้ว่า

คำว่าสันธาน แปลว่าการต่อหรือเครื่องต่อ หมายความว่าคำพวกหนึ่ง ซึ่งใช้ต่อเชื่อมถ้อยคำให้ติดต่อกันเป็นเรื่องเดียวกัน ซึ่งทำหน้าที่เป็นบทเชื่อม มี 3 อย่างด้วยกัน คือ

- (1) ใช้เชื่อมคำให้ติดต่อกัน เช่น คำ "กับ และ" ในความต่อไปนี้ ก. อ่านกับเขียน ข. ลูกและหลานและเหลน เป็นต้น (ถ้าเชื่อมคำมากกว่า 2 คำขึ้นไป มักจะคำสันธานข้างหน้าซ้ำกันออกเสีย เช่น ข้อ ข. คงกล่าวแต่ว่า "ลูกหลานและเหลน")
- (2) ใช้เชื่อมประโยคให้ติดต่อกัน คือ เชื่อมประโยคที่มีใจความเท่ากันดังคำ "และ" ในความต่อไปนี้ "ผิวเดินข้างหน้าและเมียเดินข้างหลัง" ฯลฯ
- (3) เชื่อมให้ความติดต่อกันมี 2 อย่าง คือ
 - ก. เชื่อมความตอนต้นกับตอนต่อไปให้ติดต่อกัน เช่นกล่าวเนื้อความตอนต้นจบแล้วก็ใส่สันธานบางคำ เช่น "เพราะฉะนั้น เหตุฉะนั้น แต่แท้จริง" ต้นลงแล้วก็กล่าวเนื้อความต่อไป ให้ติดต่อกับความตอนต้นอย่างหนึ่ง
 - ข. กับให้เชื่อมความในประโยคเดียวกัน หรือเรื่องเดียวกันให้ได้ ความสละสลวยขึ้น เช่น ตัวอย่าง "เขาก็เป็นคนดีเหมือนกัน คนเราก็ต้องมีผิดพลาดบ้างเป็นธรรมดา" ดังนี้ เป็นต้นอีกอย่างหนึ่ง¹

พระยาอุปกิตศิลปสารได้แบ่งชนิดของคำสันธานไว้ดังนี้

1. เชื่อมความคล้ายคลึงกัน มี 2 อย่าง คือ
 - 1.1 เชื่อมความที่มีเวลาต่อเนื่องกัน ก็...จึง ครั้น...จึง ครั้น...ก็ เมื่อ...ก็ พอ...ก็ เป็นต้น
 - 1.2 เชื่อมความให้รวมกัน ได้แก่ กับ และ ก็ได้ ก็ได้ ทั้ง ทั้ง...ก็ ทั้ง...และ ทั้ง...กับ เป็นต้น
2. เชื่อมความที่แย้งกัน ได้แก่ แต่ แต่ว่า ถึงแม้...ก็ กว่า...ก็ เป็นต้น

¹พระยาอุปกิตศิลปสาร, หลักภาษาไทย (พระนคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2511), หน้า 105-106.

3. เชื่อมความต่างต่อนกัน ได้แก่ ฝ่าย ส่วน ฝ่ายว่า ส่วนว่า หนึ่ง
อีกประการหนึ่ง เป็นต้น

4. เชื่อมความที่เป็นเหตุผลแก่กัน คือ เชื่อมความที่เป็นผลของความเบื้องต้น
ได้แก่ จึง ฉะนั้น ฉะนั้น...จึง เพราะฉะนั้น เหตุฉะนี้ เป็นต้น

5. เชื่อมความที่เลือกเอา ได้แก่ หรือ มิฉะนั้น ไม่เช่นนั้น หรือมิฉะนั้น
ไม่...ก็ เป็นต้น ใช้ได้ 2 อย่าง คือ

5.1 ใช้ในความถาม เช่น "ท่านจะอยู่หรือจะไป?"

5.2 ใช้ในที่ไมใช่คำถาม เช่น "ท่านต้องทำงานมิฉะนั้นต้องลาออก"

6. เชื่อมความที่แบ่งรับรอง คือสันธานที่ใช้เชื่อมความซึ่งบอกคาดคะเน หรือ
บอกแบ่งรับแบ่งสู้ ได้แก่ ถ้าและ ถ้า...ก็ เป็นต้น

7. เชื่อมเพื่อให้ความสละสลวย อาจใส่ไว้ต้นข้อความ ได้แก่ ทำไมกับ อันว่า
หรือใส่ในที่ต่าง ๆ ได้แก่ ก็ หรือบางครั้งอาจจะเป็นคำประสม ได้แก่ คำว่า อย่างไรก็ดี
อย่างไรก็ตาม เป็นต้น

บรรจบ พันธุเมธา ได้กล่าวถึงคำสันธานไว้ว่า

สันธาน คือคำที่เชื่อมความให้ต่อเนื่องเป็นความเดียวกันอาจเชื่อม
ประโยคกับประโยคก็ได้ คำกับคำก็ได้ ดังนี้

เชื่อมคำกับคำ เช่น พี่กับน้อง

เชื่อมประโยคกับประโยค เช่น พี่จะไป แต่น้องไม่ยอมไป

แม้ความคนละตอนก็กล่าวว่าจะอาจใช้สันธานบางชนิดเชื่อมให้ข้อความ
กันได้ ถือเป็นกรเชื่อมความกับความ เช่น

"มีข่าวว่านักวิจัยรายงานว่าโรคมะเร็งบางอย่างที่เกิดแก่มนุษย์นั้น...มี
สมุฏฐานเนื่องจากเชื้อไวรัส... เขาสามารถแยกเชื้อไวรัสของโรคมะเร็ง
ที่เกิดแก่มนุษย์ได้เป็นครั้งแรกด้วย หากการค้นพบครั้งนี้ได้รับการยืนยันแน่
นอนแล้ว ก็อาจจะมีวิธีป้องกันโรคมะเร็งต่อไป"

หากในที่นี้ถือได้ว่าเป็นสันธาน เชื่อมความข้างต้นกับความข้างท้ายให้
เป็นความเดียวกัน¹

¹ บรรจบ พันธุเมธา, ลักษณะภาษาไทย (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2514).

บรรจบ พันธูเมธา ได้แบ่งชนิดของคำสันธานไว้ดังนี้

1. เชื่อมความที่คล้อยไปทางเดียวกัน ทำนองเดียวกันไม่ขัดแย้ง แยกเป็น
 - 1.1 เชื่อมความที่เกี่ยวกับเวลา ได้แก่ ก็ แล้ว...ก็ แล้ว...จึง ครั้น...ก็ เมื่อ...ก็ ครั้น...จึง เมื่อ...จึง พอ...ก็ เป็นต้น
 - 1.2 เชื่อมความให้รวมเข้าด้วยกัน ได้แก่ ทั้ง ทั้ง...ก็ ทั้ง...และ ก็ได้ ก็ได้ กับ และ เป็นต้น
2. เชื่อมความที่ขัดแย้งกันไปคนละทาง ได้แก่ แต่ แต่ว่า แต่ทว่า จริงอยู่...แต่ ถึง...ก็ กว่า...ก็ เป็นต้น
3. เชื่อมความที่เป็นเหตุเป็นผลกัน ได้แก่ เพราะ เพราะว่ ด้วย ด้วยว่า เหตุว่า อาศัยที่ ค่ำที่ เพราะฉะนั้น ดังนั้น จึง เลย เหตุฉะนั้น เป็นต้น
4. เชื่อมบอกความคาดคะเนหรือแบ่งรับแบ่งสู้ ได้แก่ ถ้า ถ้าหากว่า แม้ แม้ว่า แม้ว่าจะ เว้นแต่ นอกจาก เป็นต้น
5. เชื่อมความที่ให้เลือกเอา เลือกกำหนดเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่ หรือ ไม่ หรือมิฉะนั้น มิฉะนั้น เป็นต้น
6. เชื่อมความเปรียบเทียบกัน ได้แก่ เหมือน เหมือนว่ ราว ราวกับ อย่างกับ เป็นต้น
7. เชื่อมความตอนหนึ่งที่กล่าวยังไม่จบ กับอีกตอนหนึ่งที่เริ่มต้นกล่าว ได้แก่ ส่วน ฝ่าย หนึ่ง อีกประการหนึ่ง เป็นต้น
8. เชื่อมความให้ได้เนื้อความบริบูรณ์และได้ความไพเราะสละสลวย ได้แก่ อย่างไม่ก็ดี อย่างไม่ก็ตาม อันว่า อัน เป็นต้น

นวรรธ พันธุมธา¹ ได้แบ่งคำเชื่อม² ตามความหมายออกเป็น 17 ประเภท ดังนี้

1. คำเชื่อมบอกเจ้าของ . ได้แก่ ของ แห่ง
2. คำเชื่อมบอกผู้มีส่วนร่วม ได้แก่ กับ
3. คำเชื่อมบอกเครื่องมือ ได้แก่ ด้วย กับ โดย
4. คำเชื่อมบอกแหล่ง แยกเป็น 3 ชนิด คือ
 - 4.1 คำเชื่อมบอกแหล่งที่มีสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ ใน นอก ถัด เหนือ บน ริม กลาง เยื้องกับ ใกล้ ไกล ตรง ตาม ที่ หน้า หลัง ได้ แลว ภายใน เยื้อง ภายนอก ภายใต๋ ข้างใต๋ ข้างใน ข้างนอก ข้างหน้า ข้างหลัง ระหว่าง
 - 4.2 คำเชื่อมบอกแหล่งเดิมของสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ จาก
 - 4.3 คำเชื่อมบอกจุดหมายของสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ สู๋ ยัง แก่ แต่ ต่อ
5. คำเชื่อมบอกเวลา แยกเป็น 5 ชนิด คือ
 - 5.1 คำเชื่อมบอกเวลาก่อน ใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดก่อน ได้แก่ หลังจาก พอ ทันทีที่ หลังจากที พอเวลา ครั้น

¹ นวรรธ พันธุมธา. ไวยากรณ์ไทย (พระนคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดรุ่งเรือง สารสนเทศพิมพ์, 2525). หน้า 58-66.

² นวรรธ พันธุมธา ได้ให้คำจำกัดความของคำเชื่อมไว้ว่า "คำเชื่อมคือคำที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ หรือระหว่างเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือระหว่างสิ่งต่าง ๆ กับเหตุการณ์" ในกรณีที่คำเชื่อมใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น ตัวอย่างประโยค "ผมจะไปส่งคุณที่บ้าน หลังจากงานเลิกแล้ว" แต่ในวิทยานิพนธ์นี้ จะถือว่คำเชื่อม หลังจาก เป็นสันธาน เพราะใช้เชื่อมประโยค 2 ประโยคให้ต่อเนื่องกัน ซึ่งต่างจากคำเชื่อมที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ หรือระหว่างสิ่งต่าง ๆ กับเหตุการณ์ เช่น ตัวอย่างประโยค "เขากินข้าวกับมือ" นี้จะถือว่คำเชื่อม กับ เป็นบุพบท เพราะเชื่อมประโยคกับนาม นั่นคือเชื่อมเหตุการณ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่มีใช้เหตุการณ์กับเหตุการณ์.

5.2 คำเชื่อมบอกเวลาภายหลัง ใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิด ภายหลัง ได้แก่ ก่อน กว่า ก่อนหน้า ก่อนที่ ตั้งแต่ก่อน ก่อนหน้าที่ เมื่อก่อนที่ เมื่อก่อน แล้ว แล้ว...ก็ แล้ว...เลย แล้ว ถึง แล้ว...ก็เลย ต่อมา

5.3 คำเชื่อมบอกเวลาเดียวกัน ใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดใน เวลาเดียวกันกับประโยคหน้า ได้แก่ เมื่อคราว ขณะที่ ในขณะที่ ระหว่างที่ ในระหว่างที่ ตอน เมื่อเวลา ในเวลา ในเวลาที่ ตอนที่ เวลาที่ เมื่อตอนที่ เมื่อตอน เมื่อครั้ง เมื่อเวลา

5.4 คำเชื่อมบอกเวลาสิ้นสุด ใช้หน้าประโยคที่แสดงว่าเหตุการณ์ในประโยค หน้าสิ้นสุดลงเมื่อใด ได้แก่ จน กระทั่ง จนกว่า จนกระทั่ง

5.5 คำเชื่อมบอกเวลาเริ่มต้น ใช้หน้าประโยคที่แสดงว่าเหตุการณ์ที่เกิดใน ประโยคหน้าเริ่มขึ้นเมื่อใด ได้แก่ ตั้งแต่ ตั้งแต่เมื่อ ตั้งแต่ครั้ง ตั้งแต่ตอน

6. คำเชื่อมบอกลักษณะ ได้แก่ โดย ด้วย

7. คำเชื่อมบอกความคล้อยตามไปในทำนองเดียวกัน ไม่ขัดกัน ได้แก่ ก็ รวมทั้ง ทั้ง และ อีกประการหนึ่ง อีกนัยหนึ่ง ไหน ก็ดี นอกจาก ก็ตาม นอกเหนือ ไปจาก ตลอดทั้ง

8. คำเชื่อมบอกการเปรียบเทียบ ได้แก่ กว่า เท่าที่ เท่ากับที่ อย่างกับ ราว ราวกับ ราวกับว่า กว่าที่ ประดุจดัง ดังหนึ่ง คล้าย ๆ กับว่า ประดุจว่า เช่นเดียวกับ ในทำนองเดียวกัน เสมือนหนึ่ง ฉนั้นใด ฉนั้นนั้น อย่างไร อย่างนั้น

9. คำเชื่อมบอกสิ่งกำหนด ได้แก่ ตาม

10. คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง ได้แก่ แต่ แต่ว่า ส่วน ทว่า ถึง

11. คำเชื่อมบอกความให้เลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่ หรือ หรือไม่ก็ หรือไม่เช่นนั้น หรือว่า ไม่เช่นนั้น

12. คำเชื่อมบอกเหตุ แยกเป็น 3 ชนิด คือ

12.1 คำเชื่อมบอกเหตุใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุแล้วทำให้เกิดผลคล้อยตาม ได้แก่ เพราะ ด้วยเหตุที่ โดยเหตุที่ เพราะว่า เนื่องจาก เนื่องด้วย ด้วย ทั้งนี้ เพราะ ก็เพราะ ก็เพราะว่า เพราะเหตุที่

12.2 คำเชื่อมบอกเหตุใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุซึ่งเป็นเงื่อนไขให้เกิดผลคล้ายตาม ได้แก่ ถ้า หาก ถ้าหาก ถ้าหากว่า ต่อเมื่อ ก็ต่อเมื่อ ในเมื่อ เว้นแต่ นอกจากนี้ เว้นเสียแต่ว่า นอกจากว่า นอกเสียจากว่า หากว่า เว้นแต่ถ้า ถ้าเพื่อ ถ้าแม้ว่า

12.3 คำเชื่อมบอกเหตุใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุแล้วทำให้เกิดผลขัดแย้ง ได้แก่ แม้ ถึง แม้ว่าจะ ทั้งที่ ทั้ง ๆ ที่ ถึงแม้ ถึงแม้ว่า ถึงแม้หาก

13. คำเชื่อมบอกจุดมุ่งหมาย ได้แก่ เพื่อ ก็เพื่อ เพื่อที่ เพื่อว่า เพื่อสำหรับ ให้

14. คำเชื่อมบอกเนื้อความ ได้แก่ ว่า

15. คำเชื่อมบอกการจำกัด ได้แก่ ที่ ซึ่ง อัน

16. คำเชื่อมบอกผล ได้แก่ จึง เลย จน ดังนั้น ในที่สุด ถึงกับ ก็เลย ด้วยเหตุนี้ เหตุฉะนี้ ฉะนั้น เพราะฉะนั้น ผลที่สุด จนกระทั่ง

17. คำเชื่อมแสดงตัวอย่าง ได้แก่ เป็นต้นว่า เช่น ดังเช่น อาทิเช่น

ดุขฎฐิพร¹ ชำนิโรตศานต์¹ ได้แบ่งคำเชื่อมอนุพากย์วิเศษณ์² ตามความหมายออกเป็น 7 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มคำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับเวลา เช่น ก่อน กว่า ก่อนที่

เมื่อก่อน

2. กลุ่มคำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับสถานที่ เช่น แถว ตรงที่ แถว ๆ ที่

3. กลุ่มคำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับเหตุ เช่น เพราะ ก็เพราะ ก็เพราะ

ว่า

¹ ดุขฎฐิพร ชำนิโรตศานต์, "อนุพากย์ในภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512), หน้า 26.

² อนุพากย์วิเศษณ์ ได้แก่ อนุพากย์ที่อาจจะทำหน้าที่เช่นเดียวกับหน่วยขยายหน่วยแก่นได้ คือ อาจจะทำหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยประโยคประเภทกริยา 3 ชนิด ได้แก่ เป็นส่วนขยายในหน่วยกริยาอาการ หน่วยกริยาสกรรม และหน่วยกริยาทวิกรรม อนุพากย์วิเศษณ์ตามปกติจะมีคำเชื่อมอยู่ต้นอนุพากย์เสมอ เช่น นาฬิกาตายเพราะไม่มีใครไขลาน เพราะ เป็นคำเชื่อมอนุพากย์วิเศษณ์ที่ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายกริยาอาการ แต่ในวิทยานิพนธ์นี้จะถือว่า เพราะ เป็นสันธานที่ใช้เชื่อมประโยค 2 ประโยค คือ นาฬิกาตาย กับ ไม่มีใครไขลานนาฬิกาเข้าด้วยกัน

4. กลุ่มคำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับเงื่อนไข เช่น ถ้า ถ้าหากว่า
5. กลุ่มคำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับประมาณ
 - ก. เกี่ยวกับประมาณโดยการเปรียบเทียบ เช่น เท่าที่ เท่ากับที่
 - ข. เกี่ยวกับประมาณโดยการบอกผล เช่น จน จนกระทั่ง
6. กลุ่มคำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับความมุ่งหมาย เช่น เพื่อ ก็เพื่อ
7. กลุ่มคำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับลักษณะ เช่น ตาม อย่าง ตาม

ก็เพื่อว่า

อย่างที่

จิราพร ไชติเธียรวงศ์ ได้กล่าวถึงคำสันธานไว้ว่า

คำสันธาน หมายถึง คำที่เชื่อมประโยคให้ต่อเนื่องกัน อาจจะเชื่อมประโยค 2 ประโยคให้ต่อเนื่องกันหรือเชื่อมกลุ่มประโยค (ประโยคที่เรียงกันตั้งแต่ 2 ประโยคขึ้นไป) หรือที่เรียกว่า ข้อความ ให้ต่อเนื่องกัน¹

๙ จิราพร ไชติเธียรวงศ์ ได้แบ่งชนิดของสันธานที่ปรากฏในสมัยสุโขทัย อยุธยา และปัจจุบัน ดังนี้

1. สันธานเชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเงื่อนไขหรือเงื่อนไขทางเวลาหรือที่แสดงความหมายสมมติ เช่น ต่อ ถ้า ผิ เมื่อใด เป็นต้น
2. สันธานเชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเวลา เช่น กว่า ครั้น จน
3. สันธานเชื่อมประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกันหรือมีความหมายตรงข้ามกัน
เช่น ต่อ แต่ ถึง เท่าหรือเท่า ทั้ง ผิ แม้น
4. สันธานเชื่อมประโยคที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน หรือแสดงเหตุการณ์ต่อเนื่องกัน เช่น ก็ กับ จึง แต่ ทั้ง แล แล้ว อนึ่ง อีก
5. สันธานเชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเหตุและผล
 - ก. สันธานเชื่อมประโยคที่แสดงเหตุ เช่น ด้วย เพราะ เพื่อ เหตุ
 - ข. สันธานเชื่อมประโยคที่แสดงผล เช่น จึง จน ถึง เทียม

¹จิราพร ไชติเธียรวงศ์, "การศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำสันธานในสมัยสุโขทัย อยุธยา กับสมัยปัจจุบัน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 6.

6. สันธานเชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางความมุ่งหมาย เช่น เพื่อ
7. สันธานเชื่อมประโยคที่กล่าวถึงสิ่งต่างกัน บุคคลต่างกันหรือเหตุการณ์ต่างกัน

เช่น ส่วน

8. สันธานใช้เพื่อความสละสลวย เช่น ก็
9. สันธานเชื่อมประโยคแสดงการเปรียบเทียบ เช่น กว่า
10. สันธานเชื่อมประโยคที่มีความหมายทางคาดคะเน เช่น เกือบ

ขอบเขตของการวิจัย

1. คำจำกัดความของสันธาน
2. เอกสารและข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย
1. คำจำกัดความของสันธาน

ในวิทยานิพนธ์นี้จะถือว่า สันธาน หมายถึงคำหรือกลุ่มคำที่เชื่อมประโยคให้ต่อเนื่องกัน อาจจะเชื่อมประโยค 2 ประโยคให้ต่อเนื่องกัน หรือเชื่อมกลุ่มประโยค (ประโยคที่เรียงกันตั้งแต่ 2 ประโยคขึ้นไป) ให้ต่อเนื่องกัน โดยที่ตำแหน่งของสันธานจะปรากฏอยู่ต้นประโยคเชื่อม ถ้าประโยคเชื่อมมีประธาน สันธานอาจจะปรากฏหลังประธานหรือขนาบประธาน

ส่วนประโยคนั้น ผู้วิจัยจะถือว่าประโยคจะต้องประกอบด้วยกริยา หรือกริยาวลี และอาจจะมีคำชนิดอื่นที่มีความสัมพันธ์กับคำกริยานั้นอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้

ตัวอย่างเช่น

"เธอไม่สวยแต่เก๋" แต่ เป็นสันธานเชื่อมประโยค 2 ประโยค เธอไม่สวย และ เก๋ ในความหมายที่ขัดแย้งกัน

2. เอกสารและข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ในวิทยานิพนธ์นี้จะใช้เอกสารและข้อมูลดังต่อไปนี้

สมัยรัชกาลที่ 1 - รัชกาลที่ 6 ข้อมูลได้มาจากจดหมายเหตุ หนังสือราชการ ประชุมพงศาวดาร หนังสือกฎหมาย และจดหมายต่าง ๆ ส่วนสมัยรัชกาลที่ 7 - รัชกาลปัจจุบัน นอกจากจะใช้ข้อมูลจากจดหมายเหตุ บทความ ตำราทางวิชาการและหนังสือต่าง ๆ แล้ว ยังได้จากภาษาพูดที่ผู้วิจัยและคนทั่วไปใช้อีกด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. สํารวจเอกสารที่ใช้ในการวิจัย แล้วเก็บรวบรวมประโยคหรือข้อความที่มี สันธานปรากฏอยู่ในเอกสารดังกล่าว และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้วิจัยและจากที่คนทั่วไปใช้
2. นำข้อมูลมาพิจารณาความคล้ายคลึงของการใช้สันธานในแต่ละรัชกาล และสรุปได้ว่าควรแบ่งการศึกษาการใช้สันธานออกเป็น 3 สมัย คือ สมัยรัชกาลที่ 1-รัชกาลที่ 3 สมัยรัชกาลที่ 4-รัชกาลที่ 6 สมัยรัชกาลที่ 7-รัชกาลปัจจุบัน
3. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละสมัยทั้งในด้านความหมายและวิธีใช้
4. สรุปผลการวิจัยและเสนอแนะ

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

ผู้วิจัยคาดว่าการศึกษา เรื่องการใช้สันธานในสมัยรัตนโกสินทร์ จะทำให้ได้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสันธานในภาษาไทยมากยิ่งขึ้น และจะช่วยให้ทราบว่าสันธานในภาษาไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง อันจะช่วย เป็นแนวทางการศึกษาความเปลี่ยนแปลงของคำชนิดอื่น ๆ ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อักษรย่อและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในวิทยานิพนธ์นี้

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
สมัยรัชกาลที่ 1 - รัชกาลที่ 3	
จดหมายเหตุรัชกาลที่ 1	
1/จ.ศ. 1144 ¹	สำเนาคำปรึกษา เรื่องตั้งพระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการ
3/จ.ศ. 1144	พระราชสาส์น เมืองจีน
8/จ.ศ. 1144	ตั้งกรม-สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตั้งแต่ ร.1 เป็นต้นไป
1/จ.ศ. 1145	พิธี-ว่าด้วยการพระราชพิธีราชาภิเษก ครั้งของ หลวงวัดประดู่
1/จ.ศ. 1146	ร่างสารตราถึงเมืองนครศรีธรรมราช
2/จ.ศ. 1146	กฎพระบรมราชโองการ-เรื่องตั้งเจ้าฟ้าพัทธเป็น เจ้าพระยานครศรีธรรมราช
3/จ.ศ. 1146	พระราชสาส์น-1. ไปเมืองจีน ขนาดแผ่นทองสำเนา 2. สำเนาพระราชสาส์นค่านับกับ บานแผนก
4/จ.ศ. 1146	พระคาถา เรื่องจุททศคาถา
1/จ.ศ. 1147	ร่างสารตราถึงนครศรีธรรมราช
2/จ.ศ. 1147	สำเนาหนังสือพระยากาญจนบุรีตอบเจ้าเมือง เมาะตะมะ
1/จ.ศ. 1148	บัญชี-เรื่องตั้งโรงงาน
2/จ.ศ. 1148	พระราชทานพิธีว่าด้วยพิธีพิธีรูดศาสตร

¹ใช้อักษรย่อตามที่ปรากฏในบัญชีจดหมายเหตุของหน่วยเอกสารโบราณ หอสมุดแห่งชาติ

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
3/จ.ศ. 1148	<p>ท้องตรา-1. เรื่องบำเหน็จความชอบแก่พระยาวิเสสสงคราม</p> <p>2. สำเนาหนังสือเจ้าพระยาจักรีถึงพระยา เชียงใหม่</p> <p>3. สำเนาหนังสือเจ้าพระยาจักรีถึงพระยาพิษณุโลก</p>
4/จ.ศ. 1148	พระราชสาส์นไป เมืองจีน
5/จ.ศ. 1148	พระราชสาส์นไป เมืองจีน
2/จ.ศ. 1149	<p>สำเนากราบบังคมทูล- เรื่องราชาคณะแปลอักษร 12 ตัว ซึ่งพวกกะเหรี่ยงถือมา</p>
1/จ.ศ. 1151	<p>สำเนาคำถวายไชยมงคล-ของพระราชาคณะและข้าราชการ</p>
2/จ.ศ. 1151	รายงาน- เรื่องทรงปฏิสังขรณ์วัดโพธาราม
4/จ.ศ. 1151	รายงาน- เรื่องสร้างวัดพระเชตุพน
1/จ.ศ. 1152	สำเนาจารึกเรื่องนายเรือ เฝ้าตัวที่วัดอรุณ
2/จ.ศ. 1152	<p>พระราชสาส์น เมืองจีน พระเจ้ากรุงจีนประกาศฉลองพระชันษาครบ 80 ปีกับบายซีเครื่องบรรณาการ</p>
4/จ.ศ. 1152	จดหมาย เหตุว่าด้วยพม่าขอเป็นพระราชไมตรี
2/จ.ศ. 1153	จดหมาย เหตุเสกเจ้าประเทศราชไปครองเมือง
3/จ.ศ. 1153	<p>จดหมาย เหตุตั้งเจ้าหน้าที่ไปครองเมือง ตั้งเจ้าประเทศราช</p>
4/จ.ศ. 1153	พระราชกระแส
5/จ.ศ. 1153	สุพรรณบัตรตั้ง เจ้ารัตนาวงค์เมืองสุพรรณภูมิ
6/จ.ศ. 1153	พระราชสาส์นทวายมีมา กล่าวโทษพระเจ้าอังวะ

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
1/จ.ศ. 1154	มงคลนิมิตรว่าด้วย เรื่องมดค้ำมดแดงและนกกระเจาบ กะทำให้บังเกิด เป็นม้งคลนิมิตรต่าง ๆ
2/จ.ศ. 1154	ฟังสัตหิทธินิมิตร เสียงท่ายพระธรรมบทว่าสำเภา ทุส่งจะมาหรือไม่มา
4/จ.ศ. 1154	คำสาบาลของพวก เมืองทวาย
5/จ.ศ. 1154	รายการ เสด็จยกกองทัพไปตีทวาย
1/จ.ศ. 1155	หนังสือพระยาภาณุจนบุรีตอข เจ้าเมือง เมาะตะมะ เรื่องจะ เจริญทางพระราชไมตรีต่อกัน
4/จ.ศ. 1155	พระราชสาส์นพระ เจ้าอังวะจะขอให้ไทยรักษา พระราชไมตรีด้วยดี
2/จ.ศ. 1156	พระราชสาส์นถึงญวนว่าด้วยการ เมือง เวียงจันทน์ และ เรื่ององค์ เชียงสี
3/จ.ศ. 1156	ใบบอกพระยาภาณุจนบุรีบอกส่งหนังสือพม่า เข้ามา มหาดไทย
4/จ.ศ. 1156	คำประกาศไล่น้ำ
6/จ.ศ. 1156	หนังสือว่าด้วยการ เมืองระหว่างพม่ากับไทย
7/จ.ศ. 1156	คำสาบาลของพระยา เขมร
8/จ.ศ. 1156	หนังสือพระยาภาณุจนบุรีตอข เมือง เมาะตะมะ ว่าด้วยการที่จะ เจริญทางพระราชไมตรีต่อกัน
9/จ.ศ. 1156	กระแสพระบรมราชโองการ เรื่องให้เชิญพระพุทธร รูปจากสุโขทัยมา
10/จ.ศ. 1156	สำเนาแปลหนังสือ เมือง เมาะตะมะ เรื่องได้รับ จดหมายพระยาภาณุจนบุรี
12/จ.ศ. 1156	ขุนสุระคำแหงเล่า เหตุนิมิตรต่าง ๆ
13/จ.ศ. 1156	รจนะกถาเมืองพวน เรื่องเจ้าเมืองพวนขอพึ่ง พระบารมีพระบรมโพธิ ธิ าลา

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
1/จ.ศ. 1157	จดหมายกรมพระราชวังฯ กราบบังคมทูลลา ชงผนวช
2/จ.ศ. 1157	สำเนาหนังสืออัครมหาเสนาบดีตอบเมือง เมาะตะมะ เรื่องแมงแรแมงละจ้อ เกา เจ้าเมือง เมาะตะมะแต่งให้สิริเวสอจะนรธิกับ พวกถือหนังสือเข้ามาทูลเกล้าฯ ถวาย
5/จ.ศ. 1157	สำเนาจดหมายอัครมหาเสนาบดีตอบไปเมือง เมาะตะมะ
7/จ.ศ. 1157	พระราชสาธไปเมืองจีน
2/จ.ศ. 1158	สำเนาหนังสือเจ้าเมืองเมาะตะมะถึงพระยา กาญจนบุรี
3/จ.ศ. 1158	พระราชสาสน์ยวนถึงไทยว่าด้วยการเมืองเวียงจันทน์
1/จ.ศ. 1159	ศกอักษรถึงนายทัพนายกองพม่า เรื่องพม่ารุกราน เชียงใหม่ จ.ศ. 1159
2/จ.ศ. 1159	หนังสือเจ้าเมืองเมาะตะมะถึงเสนาบดีผู้ใหญ่ฝ่าย ไทยส่งพระยาเซ่งพระยาทวายคืน
2/ก/จ.ศ. 1159	หนังสือเจ้าเมืองเมาะตะมะถึงพระยากาญจนบุรี ขอให้ปล่อยคนพม่าที่ไทยจับไว้
3/จ.ศ. 1159	พระราชสาสน์เมืองจีน
4/จ.ศ. 1159	พระราชกระแสพิจารณาคดีหลายเรื่อง
1/จ.ศ. 1163	สำเนาหนังสือผู้วิเศษว่าด้วยพระมหากษัตริย์ปกครอง ประชาราษฎร์โดยยุติธรรม จ.ศ. 1163
2/จ.ศ. 1163	จดหมายเหตุว่าด้วยการรับช้างสำคัญ
3/จ.ศ. 1163	สำเนาจารึกบนแผ่นศิลาว่าด้วยการปฏิสังขรณ์วัด ไพธาราม
4/จ.ศ. 1163	รายงานเรื่องรับพระเทพกษัตรมาถึงกรุงเทพฯ

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
5/จ.ศ. 1163	สมเด็จพระบรมธรรมิกะมหาราชาธิราช เสด็จออกกรีบ พระยาเศวตภูษร
1/จ.ศ. 1164	ร่างพระบรมราชโองการ เรื่องตั้ง เจ้าพระยา เชียงใหม่
1/จ.ศ. 1165	หนังสือตอบพระยามหาโยธาตอบอุปากองผู้หลาน ว่าด้วยการส่วนตัวและ เบ็ดเตล็ด
2/จ.ศ. 1166	พระราชสารถึงพระ เจ้า เวียดนาม เรื่องพระราชทาน เครื่องสำหรับกษัตริย์
3/จ.ศ. 1166	เทศนิมิตบันดานไทนกับีนคาบสิลาในโรงพระแสงสั้น
4/จ.ศ. 1166	สุพรรณบัตร เรื่องตั้งองค์อุทัยครองกัมพูชา
5/จ.ศ. 1166	พระราชสาส์นญวนถวายเครื่องราชบรรณาการ
7/จ.ศ. 1166	สำเนาคำปรึกษาพระราชอาณัติว่าด้วยคำถวาย พระมณฑป แต่พระบรมธาตุทูลเกล้าฯ ถวาย
1/จ.ศ. 1168	หมายรับสั่งอุปราชากิเชก เจ้าฟ้ากรมหลวงอิศรสุนทร
2/จ.ศ. 1168	สำเนาพระราชสาส์นถึง เมืองญวน เรื่อง เมืองหลวง พระบาง เกิดจระจก
3/จ.ศ. 1168	จดหมาย เหตุว่าด้วยการพระราชพิธีอุปราชากิเชก สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงอิศรสุนทร ขึ้น เป็นกรมพระราชวังบวรสถานมงคล
1/จ.ศ. 1169	บัญชี
2/จ.ศ. 1169	บัญชีรายพระนามรับกัณฑ์เทศน์มหาชาติ
3/จ.ศ. 1169	ประกาศเรื่องตั้งกรมรัชกาลที่ 1-3 จ.ศ. 1169
1/จ.ศ. 1170	สำเนาหนังสืออัครมหาเสนาบดีไทยถึง เสนาบดี กรุงอังวะ
2/จ.ศ. 1170	สำเนาจารึกแผ่นศิลา เรื่องพระบรมธาตุได้มาจาก เมืองน่าน

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
4/จ.ศ. 1170	สำเนาจดหมายเจ้าเมืองอังวะถึงพระยาราชบุรี ว่าด้วยราชการทางพระราชไมตรี
5/จ.ศ. 1170	พระราชพิธีโสกันต์สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้า กุณฑลทิพยวดี
1/จ.ศ. 1171	สำเนาคำแปลพระราชสาส์น
2/จ.ศ. 1171	เรื่องทรงพระกรุณาให้นายทองคำเรียบเรียง พงศาวดารเมืองนครราชสีมา
3/จ.ศ. 1171	พระราชพิธีสมโภชวัดพระศรีฯ
4/จ.ศ. 1171	แต่งตั้งข้าราชการมหาดไทย กลาโหม กรมท่า กรมเมือง กรมวัง
ไม่ทราบศักราช	
7/ไม่ทราบศักราช	จดหมายเหตุสำเนาคำอธิษฐานขอฝน
9/ไม่ทราบศักราช	พิธีว่าด้วยเครื่องโสกันต์ใหญ่เป็นครั้งที่ 1 ในกรุง รัตนโกสินทร์
11/ไม่ทราบศักราช	สำเนาคำปรึกษาเรื่องสมเด็จพระสังฆราชและ พระราชอาคณະถวายความเห็น
14/ไม่ทราบศักราช	พระราชประวัติ ร.1 สำหรับจารึกมณเฑียรพระฤกษ์
15/ไม่ทราบศักราช	สำเนาจารึกฐานมณเฑียร ร.1-2-3
กม. 3 ดวง	เรื่องกฎหมายตราสามดวง ¹
จม. เหตุไทยพม่า	ประชุมพงศาวดารภาคที่ 21 จดหมายเหตุเรื่อง เจรจาสันติภาพเมืองระหว่งไทยกับพม่า
จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2	
1/จ.ศ. 1171	ศุภอักษรถึงเจ้าประเทศราชเรื่องหม่อมเหม็นกับ พวกเป็นกบฏ
2/1/จ.ศ. 1171	สำเนาใบบอกพระยานครเรื่องส่งพม่าที่จับได้เข้า มายังกรุงเทพ

¹กฎหมายตราสามดวง ในวิทยานิพนธ์นี้จะถือว่า เป็น เอกสารในสมัยรัชกาลที่ 1 เพราะถือตามเวลาที่ชำระ

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
2/2/จ.ศ. 1171	หนังสือขุนอินวงษาถึงขุนเทพอาญา เรื่องให้สืบจับ พม่าที่มาตี เกาะกลาง
3/จ.ศ. 1171	เจ้าพระยาจักรีถึงเจ้าเมืองทั้ง 5 เรื่องพม่ายกทัพ เข้ามาตี เมืองกลางและให้จัดการรักษาตัวน
7/จ.ศ. 1171	รับแขกเมือง เรื่องขุนนางมลายูเข้าเฝ้า ณ พระที่นั่ง จักรพรรดิพิมาน
8/จ.ศ. 1171	พระราชสาส์นมีไปมากับกรุงปักกิ่ง จ.ศ. 1171 และ 1172
10/จ.ศ. 1171	หนังสือเจ้าพระยาจักรีถึงเจ้าเมืองและกรมการหัวเมือง พระราชสาส์นออกไปจับกองทัพเจ้าเกียเซ็ง จ.ศ.
1/จ.ศ. 1172	1172 พระราชสาส์นคำหับ
2/จ.ศ. 1172	หนังสือเจ้าพระยาจักรีเกณฑ์กองทัพหัวเมืองไปตี เมืองมะริดและตะนาว
4/จ.ศ. 1172	คำให้การมหาโตมาจากพม่าว่าด้วยจดหมาย เหตุในอังวะ
9/จ.ศ. 1172	หนังสือสารตราถึงพระยาอภัยราชาว่าด้วยการพระ เมรุ และ เกณฑ์กองทัพหัวเมือง
10/จ.ศ. 1172	สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงเมืองพระตะบองว่าด้วย พระยาจักรีเขมรมาเฝ้ากราบทูลราชการ
11/จ.ศ. 1172	หนังสือสารตราถึงเจ้าเมืองกรมการไทรงดกองทัพ ไว้และกองทัพชวนจะยกมาตีเมืองพระตะบอง
12/จ.ศ. 1172	สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงเจ้าพระยาราชบุรีรับทราบ เรื่องรายงานว่าได้เห็นพม่าเอาเรือมาจอดที่บางทแยง
1/จ.ศ. 1173	ร่างตราถึงหลวงเทพเสนาและกรมการเรื่องตั้ง พระบริรักษ์ภูเบศร์
2/จ.ศ. 1173	ร่างตราถึงพระยาไทรบุรีเรื่องถวายสิ่งของในการ พระบรมศพ ฯลฯ

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
2/ก/จ.ศ. 1173	สำเนาพระราชโองการเลื่อนเจ้าพระนครา เป็น เจ้าพระยาสุธรรมมนตรี
5/จ.ศ. 1173	ท้องตรา เรื่องตั้งนายบุญรอด เป็นกรรมการ เมือง ตรังกูรา
6/จ.ศ. 1173	ท้องตราถึง เมืองนคร เรื่องตอบรับ เครื่องราชบรรณา การ เมืองกลันตัน
7ก/จ.ศ. 1173	หนังสือท้องตรา เรื่องพระราชทานสิ่งของแก่พระอภัย วาริ พระกะปิตินพานิช เมือง เกาะหมาก
13ก/จ.ศ. 1173	ท้องตรา เรื่องให้สืบจับตัวแขกพวกกระตุปะกาลัน
15/จ.ศ. 1173	กฎกระทรวงกลาโหมให้แก่พระยานครศรีธรรมราช
16/จ.ศ. 1173	สารตราถึงพระยานครศรีธรรมราช
18/จ.ศ. 1173	พระราชสาส์นถึงพระเจ้ากรุง เวียดนาม
19/จ.ศ. 1173	พระราชสาส์นยวนถึงไทย เรื่องยกทัพมาคุม เขมม
22/จ.ศ. 1173	พระราชสาส์น เรื่องส่งราชทูตและสิ่งของมาร่วมการ พระบรมศพ ร. 1 กับ เรื่องประเทศเขมรรุ่นวาย
23/จ.ศ. 1173	คำให้การพระยาสังฆโลกเลม 2 เรื่องเขมมตอน เจ้าพระยายมราชพาดองค์และองค์ด้วนมากรุง เทพา
4/จ.ศ. 1174	หนังสือนายสังจางวางถึงขุนนครศรีธรรมราช
5/จ.ศ. 1174	เรื่องขงพระสุนิรมิตรและคำถวายพยากรณ์ของ สมเด็จพระวันรัตและพระราชอาคณ
8/จ.ศ. 1174	หนังสือศักดิ์พล เสบ เจ้ากรม
14/จ.ศ. 1174	ท้องตราหมื่นศักดิ์พล เสบ เจ้ากรมถึงพระยานคร
27/จ.ศ. 1174	ประวัติพระยาเศวตรถุญชร
1/ก/จ.ศ. 1175	ท้องตรา เจ้าพระยาอัครมหา เสนาถึงพระยานคร ศรีธรรมโศกราช จ.ศ. 1175
3/จ.ศ. 1175	หนังสือหมื่นศักดิ์พล เสบ เจ้ากรม
5/จ.ศ. 1175	ท้องตรา เจ้าพระยาอัครมหา เสนาถึงพระยา ศรีธรรมโศกราช

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
6/จ.ศ. 1175	ท้องตรา เจ้าพระยาอัครมหาเสนาถึงพระยา ศรีธรรมโศกราช เรื่องส่งเหล็กต่อเรือ 12 ลำ
7/จ.ศ. 1175	ท้องตรา เจ้าพระยาอัครมหาเสนาถึงเมืองนคร เรื่องให้เจ้าพระยาไชชายเข้าให้เป็นกำลัง
17ก/จ.ศ. 1175	ท้องตราถึงพระยาศรีธรรมโศกราช เรื่องห้าม ไม่ให้ลูกค้าลักพาผิดเถื่อนเข้าไปขาย ณ กรุงเทพฯ
21/จ.ศ. 1175	ท้องตราถึงพระยาศรีธรรมโศกราช เรื่องแขกเมือง ไทรบุรี กลับคืน ตรังกานุ
17/จ.ศ. 1176	หนังสือหมื่นศักดิ์พล เสนา เจ้ากรมฯ ถึงพระยานคร
23/จ.ศ. 1176	สมณะพูดว่าด้วยเรื่องพระสาสนะวงศ้นำเอาพระบรม ธาตุ 2 องค์เข้ามาทูลเกล้าฯ ถวาย
4/จ.ศ. 1177	หนังสือหมื่นศักดิ์พล เสนา เจ้ากรมฯ ถึงพระยานคร ศรีธรรมโศกราช เรื่องทำการปลงศพเจ้าพระยา สุธรรมมนตรี
5/จ.ศ. 1178	หนังสือหมื่นศักดิ์พล เสนา ถึงพระยานครให้จัดคนแล เรือรับเสด็จกรมพระราชวังบวร
8/จ.ศ. 1178	หนังสือตราน้อยถึงพระยาศรีธรรมโศกราช แสดง ความเสียใจที่ไม่สามารถจะออกมาช่วยทำการ ปลงศพเจ้าพระยาสุธรรมมนตรี
11/จ.ศ. 1178	ท้องตราถึงหัวเมือง เรื่องปิดตราขสิทธิ์แกะใหม่ออก ไปใช้ในราชการ
12/จ.ศ. 1178	สำเนาทำให้การพยานบ่าวไพร่ข้างใน เรื่องความ หม่อม จอมมารดาหนึ่ง
14/จ.ศ. 1178	จดหมายเหตุพระสงฆ์ไปลังกา
1ก/จ.ศ. 1179	สำเนาจารึก เรื่องนายนกเผาตัวที่วัดอรุณ

อักษรย่อ

แหล่งข้อมูล

- 10/จ.ศ. 1179 ร่างศุภอักษรถึง เมือง เวียงจันทน์ เรื่องสืบราชการเมืองพุกไท เพ็ชร
- 17/จ.ศ. 1179 ประกาศให้ทำวิสาขบูชาตามอย่างแต่ก่อนทุกปี
จ.ศ. 1179
- 18/จ.ศ. 1179 สำเนาพระราชสาส์นและหนังสือตอบราชทูตและอุปทูตพระเจ้ากรุง เวียดนาม
- 3/จ.ศ. 1180 หนังสือหมื่นศักดิ์ เสนอ เจ้ากรมถึงขุนราชอักษร เมืองนครศรีธรรมราช เรื่องไปบอกอาการป่วยพระยานครเข้าไปยังกรุง
- 7/จ.ศ. 1180 ท้องตราถึงพระยาศรีธรรมโสกราช เรื่องตั้งพระราชประสงค์ เหล็กฟากสร้างพระที่นั่ง
- 14/จ.ศ. 1180 ท้องตราถึงพระยาศรีธรรมโสกราช เรื่องให้กำชับพระพจนรินทร์ ขุนราชนิทาน
- 15/จ.ศ. 1180 หนังสือนายสังจางวางถึงเมืองนครศรีธรรมราช
- 17/จ.ศ. 1180 หนังสือนายขุนจางวางถึงหลวงภักดีสมบัติ เมืองนครเรื่องให้นายไหมคุม เบี้ยออกมาให้หลวงภักดีสมบัติช่วยจำหน่าย
- 2/จ.ศ. 1181 ท้องตราถึงพระยาศรีธรรมโสกราช
- 4/จ.ศ. 1181 หนังสือนายขุนจางวางถึงขุนราชอักษรให้เรียนพระยานครให้ชำระ เรื่องหนี้สินระหว่างนายปานกับหมื่น เสน่ห์โดยยุติธรรม
- 11/จ.ศ. 1181 สาระตราถึง เจ้า เมือง เวียงจันทน์ เรื่องพระราชทานแผนที่สระและ เก่งกับสิ่งของ
- 12/จ.ศ. 1181 หนังสือและคำให้การ เรื่องพระเจ้าอังวะป่วยและสวรรคต
- 2/จ.ศ. 1182 ท้องตราถึงพระยาศรีธรรมโสกราช

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
6/จ.ศ. 1182	ท้องตราถึงพระยาศรีธรรมโศกราช เรื่องพระยาก กลันตันส่งกรมการเข้ามาเฝ้าทูลละออง เยี่ยมความ ไข้ในกรุง
14/จ.ศ. 1182	บัญชีความชอบข้าราชการประจำ เวยจนความ ไข้สงบ จ.ศ. 1182
15/จ.ศ. 1182	พระราชสาส์นว่าด้วย เตี้ยวัย เตี้ยสิ้นพระชนม์
17/จ.ศ. 1182	สำเนารายการว่าด้วย เรื่องพระบาทสมเด็จพะระนั่ง เกล้าฯ เมื่อก่อนเสวยราชา
20/จ.ศ. 1182	เรื่องมูลเหตุที่พระมหากษัตริย์ไทยพระราชทานที่อยู่ แก่ชาวโปรตุเกสในกรุงเทพ
4/จ.ศ. 1183	จดหมายหลวงภักดีถมิขเล่าเหตุการณ์ในญวน
6/จ.ศ. 1183	พระราชสารเมืองจีน จ.ศ. 1183
2/จ.ศ. 1184	หนังสือหมื่นศักดิ์พลเสพเจ้ากรมฯ ถึงขุนราชอักษร เรื่องขุนนางเมืองบังกลามาขอโทษเจ้าพระยา ไทรไท่ได้กลับมาอยู่ตามเดิม
3/จ.ศ. 1184	สำเนาท้องตราเจ้าพระยาอัครมหาเสนาถึงพระยา ศรีธรรมโศกราช ดอบเรื่องแขกนายไพร่ประมาณ 200 เศษคบคิดกันเป็นกบฏ
4/จ.ศ. 1184	จดหมายเหตุเข้าใจว่าเป็นหนังสือแม่ทัพไทยมิไปถึง เจ้าเมืองเกาะหมากเรื่องแขกเมืองไทรเป็นขบถ หนีไปอาศัยอยู่ที่เกาะหมาก
จม. เหตุ ร.2	จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2 จ.ศ. 1171-1173
จม. เหตุรับข้างเผือก	จดหมายเหตุเรื่องรับพระยาเสวตกุญชร ข้างเผือก แรกได้ในรัชกาลที่ 2 เมื่อปีวอก พ.ศ. 2355

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๓	
1/จ.ศ. 1186	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรี
32/จ.ศ. 1186	สารตราเจ้าพระยาจักรี เรียกตราภูมิคุ้มห้ามตี
37/จ.ศ. 1186	สำเนาพระราชโองการ โปรดเกล้าฯ ให้พระยา อัครมหาเสนา เจ้าพระยาอภัยภูธรชี้เสลี่ยงงา จ.ศ. 1186
39/จ.ศ. 1186	จดหมายเหตุว่าด้วยเรื่องการพระบรมศพ ร. 2 จ.ศ. 1186
1/จ.ศ. 118๗	สำเนาพระราชสาส์นปักกิ่ง
3/จ.ศ. 1187	สำเนาใบบอกปราบขบถแขกมลายู
5/จ.ศ. 1187	จดหมายเหตุปราบเจ้าอนุเมืองเวียงจันทน์
7/จ.ศ. 1187	ร่างตราถึงเจ้าเมืองกรมการ เรื่องสัก เลขตาม หัวเมือง
8/จ.ศ. 1187	ร่างหนังสือเจ้าพระยาอัครมหาเสนาบดี
14/จ.ศ. 1187	พระราชโองการซ่อมแซมบำรุงพระนคร
15/จ.ศ. 1187	สำเนาหนังสือสัญญาไทยและอังกฤษ
16/จ.ศ. 1187	สำเนาหนังสือสัญญา
17/จ.ศ. 1187	สัญญาสยาม อินเดีย อังกฤษครั้งกะบัตินพันตรี เรื่องการเมืองและการค้าขาย ปีจอ 1187, 1188
16/จ.ศ. 1188	สำเนาหนังสือสัญญาว่าด้วยพระราชาไมตรีไทยกับ อเมริกัน
20/จ.ศ. 1188	คัดบอกเล่ม 1 ว่าด้วยเจ้าอนุเวียงจันทน์เป็นขบถ
1/จ.ศ. 1189	ร่างหนังสือเจ้าพระยาพระคลังถึงเสนาบดีกรุง เวียดนาม เรื่องเมืองเวียงจันทน์ เมืองจำปาศักดิ์ เป็นกบฏ

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
2/จ.ศ. 1189	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรีถึงพระยาสรบุรี เรื่อง ให้ตั้งหลวงวิเศษภักดี เป็นหลวงยกกระบัตร
4/จ.ศ. 1189	จดหมาย เหตุว่าด้วยการปราบกบฏ เจ้าอนุ เวียงจันทน์ จ.ศ. 1189
7/จ.ศ. 1189	ใบบอก เมืองอัตปือ เรื่องส่งทองคำ กระบือตัวเมีย
10/จ.ศ. 1189	จดหมาย เหตุว่าด้วยราชการทัพ เวียงจันทน์
11/จ.ศ. 1189	คัดบอก เล่ม 2, 4, 5
12/จ.ศ. 1189	ร่างสารตรา
15/ก/จ.ศ. 1189	สำเนาจารึกว่าด้วยการสร้างพระสมุทรเจดีย์ สมุทรปราการ
16/จ.ศ. 1189	หนังสือบอกสืบราชการศึก
1/จ.ศ. 1190	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรีถึงกรมการเมือง นครสวรรค์ เรื่องนำตั้งหลวงปลัด หลวงเมือง
2/จ.ศ. 1190	สำเนาพระราชโองการ พระราชอุทิศถวายธรรม และถวายอามิศ
3/จ.ศ. 1190	ขบถเมือง เวียงจันทน์
6/จ.ศ. 1190	พระราชสาส์นพระเจ้าอยู่หัว ร.3 ทรงตอบพระเจ้า กรุงเวียดนาม
12/จ.ศ. 1190	สำเนาพระราชโองการ พระราชอุทิศถวายอัม และถวายอามิศ
14/จ.ศ. 1190	พระราชสาส์นนำเครื่องราชบรรณาการไปถวาย พระเจ้ากรุงปักกิ่ง
16/จ.ศ. 1190	หนังสือพิมพ์ 4 ฉบับ เล่ม 4 ลงข่าวเรื่องสงคราม อังกฤษรบกับพม่า
1/จ.ศ. 1191	ตั้งเจ้าภาษี
2/จ.ศ. 1191	ร่างสารตราถึงกรมการเมืองพิไชย เรื่องให้ส่งงา และขนายช่างที่ล้ม เข้ามากรุง เทพฯ

อักษรย่อ

แหล่งข้อมูล

4/จ.ศ. 1191	ร่างสารตรา เจ้าพระยาจักรีถึงพระยาไชยวิชิต
6/จ.ศ. 1191	ใบรับปิ่นและกระสุน
15/จ.ศ. 1191	สำเนาจดหมายตอบว่านที่ผู้รักษา เมือง เมาะตำ เลิม จ.ศ. 1191
6/จ.ศ. 1192	จดหมายขุนวิเศษถึงหม่อมกลีบ นางนก ความ เบ็ดเตล็ด
20/จ.ศ. 1192	ร่างสารตรา เจ้าพระยาจักรี
23/จ.ศ. 1192	ร่างหนังสือทานบนและจดหมายชำระ เงินส่วย
25/จ.ศ. 1192	สำเนาคำพิพากษา
26/จ.ศ. 1192	ประกาศสงกรานต์
1/จ.ศ. 1193	สำเนารายงาน เล่ม 1 ว่าด้วยการปฏิสังขรณ์วัด พระศรีรัตนศาสดาราม
2/จ.ศ. 1193	หนังสือสัญญา
3/จ.ศ. 1193	ใบบอกพระยาสรบุรี บอกมายังท่านออกนันทนายเวร
4/จ.ศ. 1193	หนังสือพระสุรินทรราช เสนี
5/จ.ศ. 1193	ใบบอกพระยาไชยวิชิต เรื่องได้รับท้องตราและเงิน ให้หลวงวิสูตรคุมขึ้นไปซื้อข้าวและได้จัดการซื้อแล้ว
6/จ.ศ. 1193	ใบบอกพระสรบุรีและกรมการ
7/จ.ศ. 1193	ใบบอกพระสุนทรราชวงศา เมืองยโสธร บอกส่ง เสื้อผ้าและรายงานน้ำฝน
8/จ.ศ. 1193	ใบบอกหลวงปลัด หลวงพล ผู้ว่าราชการเมืองกรมการ เมืองนครนายก
9/จ.ศ. 1193	สารตราเจ้าพระยาบดินทร์เดชา เรื่องพระยาภุช ไปชั้นสูตรข้างสำคัญ
11/จ.ศ. 1193	รายงานกรุงศรีอยุธยา
12/จ.ศ. 1193	ใบบอกพระสุนทรราชวงศา เมืองคำทองใหญ่

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
13/จ.ศ. 1193	ใบบอกพระราชวงศ์ เมืองอุบล
14/จ.ศ. 1193	ใบบอก เมือง เขมรราช
15/จ.ศ. 1193	ใบบอก เมือง เขมรราช
16/จ.ศ. 1193	ใบบอก เมือง จำปาศักดิ์
17/จ.ศ. 1193	ใบบอกหลวงราชเสนา หลวงอัครสุนทร
21/จ.ศ. 1193	ใบบอกหลวงอัครสุนทร
24/จ.ศ. 1193	ร่างสารตรา เจ้าพระยาจักรี
28/จ.ศ. 1193	ใบบอกหลวงอาจกรมการเมืองตาก
31/จ.ศ. 1193	สำเนารายการปฏิสังขรณ์วัดพระ เชตุพน
33/จ.ศ. 1193	สำเนาคำประกาศจารึกว่าด้วย เรื่องถ้ำประทุนและถ้ำวิมานจักรี
34/จ.ศ. 1193	บัญชีรายวันส่งส่วย เร่วหัว เมือง
1/จ.ศ. 1194	ฎีกาหลวง เพชรฉลุ เทพ เบิกเงินต่อ เรือ
2/จ.ศ. 1194	คัดหนังสือสัญญาไทยและอเมริกัน
3/จ.ศ. 1194	จดหมายพระจรงฤทธิ บอกลง เรือมาให้นายรัตนนาย เวร
5/จ.ศ. 1194	ใบบอก เมืองลพบุรีน้ำฝนและการทำนา
6/จ.ศ. 1194	หนังสือคุณช่วยถึง เจ้าเมืองกรมการ
8/จ.ศ. 1194	ร่างสารตรา เจ้าพระยาจักรี เรื่องเกณฑ์ทำนาให้ได้ 3 คนต่อ 1 เกวียน
9/จ.ศ. 1194	หนังสือพระยาณรงค์เดชะ เมืองนครราชสีมา
11/จ.ศ. 1194	ฎีกาขุนฉะนายนดินทร์
13/จ.ศ. 1194	ใบบอก เมืองอ่างทอง
14/จ.ศ. 1194	หนังสือสัญญาไทยและอังกฤษ
15/จ.ศ. 1194	ร่างสารตรา เจ้าพระยาจักรีตอบพระศรีมหาเทพเจ้าเมืองแสนปาง เรื่องส่งเงินส่วย
16/จ.ศ. 1194	ร่างสารตรา เจ้าพระยาจักรี

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
17/จ.ศ. 1194	ใบบอก เมืองสาละวัน
18/จ.ศ. 1194	ใบบอกอุพทาด เมืองอุบล
19/จ.ศ. 1194	ใบบอก เมืองนครราชสีมา
20/จ.ศ. 1194	ศุภอักษร เจ้านครจำปาศักดิ์ว่าได้นำ เงินส่วยลงมา ณ กรุงเทพฯ
21/จ.ศ. 1194	ศุภอักษร เมืองศรีทันดอน
22, 23/จ.ศ. 1194	ศุภอักษร เมืองนครราชสีมา
24/จ.ศ. 1194	ศุภอักษรหลวงอัครสุนทร เสมียนตรามหาดไทย เมืองสระบุรี
25/จ.ศ. 1194	ศุภอักษรหลวงอัครสุนทร เสมียนตรามหาดไทย เมืองสระบุรี
26/จ.ศ. 1194	ศุภอักษร เมืองศรีทันดอน
27/จ.ศ. 1194	ศุภอักษร เมืองแสนปาง
30/จ.ศ. 1194	ศุภอักษร เมืองนครราชสีมา
34/จ.ศ. 1194	ศุภอักษร เมืองแสนปาง
36/จ.ศ. 1194	หนังสือขุนสัสดี เมืองสุพรรณ
38/จ.ศ. 1194	ใบบอก เมืองกระบิลบุรี
41/จ.ศ. 1194	จดหมายหลวงอัครสุนทร เสมียนตรามหาดไทย ถึงอุพทาด เมืองแสน เมืองจันทน์ตอบรับ เงินส่วย ต่างผ้าขาว ปีเถาะ
43/จ.ศ. 1194	ร่างสารตรา เจ้าพระยาจักรี
44, 45/จ.ศ. 1194	ร่างสารตรา เจ้าพระยาจักรี
49/จ.ศ. 1194	สำเนาพระราชสาร
50/จ.ศ. 1194	สำเนาคำพระราชปฏิสันถาน
51/จ.ศ. 1194	สำเนาจารึก
1/จ.ศ. 1195	ใบบอก เมืองตาก

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
2/จ.ศ. 1195	ฎีกาหมื่นพิทักษ์อาวุธตอบรับ เหล็กน้ำกี้
3/จ.ศ. 1195	ใบบอก เมืองอุบล เรื่องจัดโคปรรทุกผล เร่วส่งลง มากรุงเทพฯ
5/จ.ศ. 1195	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรีถึงเจ้าเมืองมุกดาหาร ตอบเรื่องรับผลเร่ว ขี้ผึ้ง ป่านใบจำนวนเกณฑ์
7/จ.ศ. 1195	ราชการทัณฑ์วน
10/จ.ศ. 1195	ใบบอกขุนภักดีสวัสดิธรรม
11/จ.ศ. 1195	ฎีกาขุนอภัยพิมล
12/จ.ศ. 1195	ฎีกาหลวงมโหสิรรคสมบัติ
13/จ.ศ. 1195	ใบบอก เมืองนครราชสีมา
14/จ.ศ. 1195	ใบบอกขุนภักดีสงคราม
15/จ.ศ. 1195	ใบบอก เมืองอุบล
16/จ.ศ. 1195	จดหมายข้าหลวงเมืองยโสธรถึงหลวงอัครสุนทร เรื่องส่งไม้เสาซึ่งพบหัวเจ้าท่านสั่งให้ซื้อ จ.ศ. 1195
19/จ.ศ. 1195	ใบบอก เมืองสาละวัน
20/จ.ศ. 1195	ใบบอก เมืองอุบล
21/จ.ศ. 1195	ใบบอก เมืองหนองหารน้อย
22/จ.ศ. 1195	ใบบอก เมืองสระบุรี
24/จ.ศ. 1195	ใบบอก เมืองเพชรบูรณ์
25/จ.ศ. 1195	ใบบอก เมืองสระบุรี
26/จ.ศ. 1195	ใบบอก เมืองร้อยเอ็ด
27/จ.ศ. 1195	ใบบอก เมืองพิไชย
28/จ.ศ. 1195	ใบบอกหมื่นณราบริรักษ์
29/จ.ศ. 1195	ใบบอกหมื่นอักษรสรรพาวุธ
32/จ.ศ. 1195	คัดใบบอกพระยานครไชยศรี
35/จ.ศ. 1195	ใบบอก เนื้อไม้
37/จ.ศ. 1195	หนังสือนายรัตนาย เวมหาดไทย

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
2/จ.ศ. 1196	ร่างตราตอบเจ้าพระยาบดินทร์
3/จ.ศ. 1196	ใบบอกพระยาสระบุรี
4/จ.ศ. 1196	ใบบอก เมืองตากส่งไม้ขรลิก
5/จ.ศ. 1196	ใบบอก เมืองสระบุรี
6/จ.ศ. 1196	ใบบอก เมืองฉะเชิงเทรา
7/จ.ศ. 1196	ใบรับหนังสือ
8/จ.ศ. 1196	ใบบอก เมืองสุพรรณ
9/จ.ศ. 1196	ใบบอก เมืองนครสวรรค์
11/จ.ศ. 1196	ร่างใบบอกพระยาราชนิภูถึงหลวงอนุรักษภูเบศร์
	ใ้กราบเรียนสมุหนายก เรื่องทัพญวน
13/จ.ศ. 1196	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรี
14/จ.ศ. 1196	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรี
18/จ.ศ. 1196	รับข้างสำคัญ
19/จ.ศ. 1196	ใบบอก เมืองสระบุรี
20, 21/จ.ศ. 1196	ใบบอก เมืองพิศณุโลก
22/จ.ศ. 1196	ใบบอก เมืองน้ำปาด
27/จ.ศ. 1196	ใบบอก เมืองนครราชสีมา
28/จ.ศ. 1196	ใบบอก เมืองสาละวัน
29/จ.ศ. 1196	ใบบอก เมืองสระบุรี
30/จ.ศ. 1196	ใบบอก เมืองอุบล
31/จ.ศ. 1196	ใบบอก เมืองพิไชย
32/จ.ศ. 1196	ใบบอกหลวงจ่าณรงค์อักษร
33/จ.ศ. 1196	ใบบอกหลวงสุโขทัย
34/จ.ศ. 1196	ใบบอก เมืองสระบุรี
35/จ.ศ. 1196	ฎีกาหลวงมไหสวรรค์สมบัติ พนักงานพระคลัง
54/จ.ศ. 1196	ใบบอก เมืองสุพรรณ
55/จ.ศ. 1196	ใบบอกท้าวสุริย เมืองอัตปือ

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
56/จ.ศ. 1196	ร่างสารตรา
57/จ.ศ. 1196	หนังสือทานบน
58/จ.ศ. 1196	ร่างสารตรา
59/จ.ศ. 1196	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรี
62/จ.ศ. 1196	หนังสือเจ้าพระยากำแหงสงคราม เมืองนครราชสีมา
1/จ.ศ. 1197	คำให้การนักชวนให้แก่หมื่นพิทักษ์ปลายแดนว่ามี เขมร ประมาณ 20 คนเข้ามาปล้น
3/จ.ศ. 1197	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรีถึงพระยานครไชยศรี ให้อោใจใส่ตรวจตราครอบครัวเขมร
4/จ.ศ. 1197	สำเนาหนังสือเจ้าพญาธรรมาธิบดี แม่ทัพใหญ่มีถึง เจ้าเมืองหัวพันทั้งหก หัวเมืองลาวฝั่งตะวันออก ขึ้นกับ เวียงจันทน์
56/จ.ศ. 1197	สำเนาพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้คิดซื้อเรือรบ เรือกำปั่น
2/จ.ศ. 1198	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรีเรื่องตั้งหลวงณรงค์อาษา เป็นพระยาสุโขทัย ตั้งหลวงวัง เป็นพระปลัด
3/จ.ศ. 1198	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรีเรื่องให้หาหลวงวิจิตร สงคราม พระยามหาธิราชให้มาเป็นเจ้าเมือง ปลัดผู้ช่วย
4/จ.ศ. 1198	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรี เรื่องตั้งอุปฮาดเมือง ร้อยเอ็ด เป็นที่พระรัตนวงศา
7/จ.ศ. 1198	ร่างหนังสือหลวงอัครสุนทรตอม เมืองยโสธร เรื่อง เงินส่วย ตัวเลข ผ้าขาว
8/จ.ศ. 1198	ใบบอก เมืองนครพนม เรื่องได้เก็บเงินตามตัวเลข ไปซื้อข้าว
9/จ.ศ. 1198	ศกอักษร เมืองนครจำปาศักดิ์

ศูนย์วิทยุโทรพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
13/จ.ศ. 1198	ใบบอกพระ เสน่หามนตรี เรื่อง เกิดความ ไข้อทิวาด เมืองท่าทอง
16/จ.ศ. 1198	ร่างตราถึงพระยานครไชยศรี เรื่องนำตั้งเงินยพ เป็นขุนพัฒสมบัติ
17/จ.ศ. 1198	ร่างตราให้พระภักดีนุชิตกรมการ เมืองนครราชสีมา บอก เมืองชลบทส่งส่วยทองคำผง
77/จ.ศ. 1198	พระราชสาส์นกรุงปักกิ่งตอบรับ เครื่องราชบรรณาการ
4/จ.ศ. 1199	ร่างสารตรา เจ้าพระยาจักรีถึงกรมการ เมืองสระบุรี เรื่องตั้งเงินกิม เป็นหมื่นวิเศษภักดี นายอากรยาสูบ
5/จ.ศ. 1199	ใบบอกพระยาสระบุรี
9/จ.ศ. 1199	หนังสือหมื่นจาลนสงคราม
10/จ.ศ. 1199	ใบบอก เมืองฉะเชิง เทรา
11/จ.ศ. 1199	ใบบอก เมืองสรรคบุรี
13/จ.ศ. 1199	ร่างสารตรา เจ้าพระยาจักรี
14/จ.ศ. 1199	ร่างสารตรา เจ้าพระยาจักรี
15/จ.ศ. 1199	หนังสือ เจ้าพระยานครให้พระ เสน่หามนตรีถือหนังสือ กับจดหมายคุม เอาช่างทอง เข้ามากรุง เทพา
72/จ.ศ. 1199	สำเนาพระราชโองการ
72ก/จ.ศ. 1199	สำเนาพระบรมราโชวาท จ.ศ. 1199
73/จ.ศ. 1199	สำเนาพระราชโองการ
74/จ.ศ. 1199	สำเนาพระราชโองการ
75/จ.ศ. 1199	จดหมาย เหตุบันทึก เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ 62 ปี จ.ศ. 1129-1210 และหมายประกาศอาก ทางน้ำ
1/จ.ศ. 1200	ใบบอก เจ้าพระยาเชียงใหม่
4/จ.ศ. 1200	คัดหนังสือพระยามหาอำมาตย์
7/จ.ศ. 1200	ใบบอก เมืองอุทัยธานี

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
8/จ.ศ. 1200	ใบบอก เมือง เดชอุดม
9/จ.ศ. 1200	ร่างสารตราถึง เจ้าพระยาจักรีถึงกรมการเมือง พนม เรื่องครอบครัว เมืองตรินยามาอยู่ตะวันตก
10/จ.ศ. 1200	คัดสำเนาท้องตรา เจ้าพระยาจักรีถึง เมืองนครราชสีมา เมืองสกลนคร เมืองกาฬสินธุ์
11/จ.ศ. 1200	ร่างสารเจ้าพระยาจักรี
12/จ.ศ. 1200	คัดสำเนาหนังสือพิมพ์
13/จ.ศ. 1200	ใบบอก เมืองนครจำปาศักดิ์
14/จ.ศ. 1200	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรี
16/จ.ศ. 1200	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรี
17/จ.ศ. 1200	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรี
19/จ.ศ. 1200	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรีถึง เมืองเชียงใหม่ เรื่องห้ามขายช้าง โคกระบือให้พ่อค้าอังกฤษ
20/จ.ศ. 1200	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรี
21/จ.ศ. 1200	หนังสือเจ้าพระยาศรียธรรมาโสกราช
22/จ.ศ. 1200	รายงานระยะทาง
24/จ.ศ. 1200	ใบบอกพระยาตานี
78/จ.ศ. 1200	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรี
79/จ.ศ. 1200	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรี
80/จ.ศ. 1200	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรี
81/จ.ศ. 1200	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรี
82/จ.ศ. 1200	ร่างหนังสือเจ้าพระยาบดินทร์
83/จ.ศ. 1200	ร่างหนังสือเจ้าพระยามหาอำมาตย์
84/จ.ศ. 1200	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรี
1/จ.ศ. 1201	บัญชีเจ้าพระยาบดินทร์ เรื่องยกทัพไป เมืองพระตะบอง
3/จ.ศ. 1201	บันทึกใบบอก เรื่องราชการทัพญวน

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
4/จ.ศ. 1201	คำให้การของอ้ายถ่อญวน เรื่องข้าราชการทัพญวน
10/จ.ศ. 1201	สารตราเจ้าพระยาจักรี
16/จ.ศ. 1201	ร่างหนังสือนายรัตน
20/จ.ศ. 1201	สำเนาหมายตั้งหลวง เศรษฐี เป็นพระยาจุฬาราชมนตรี
23/จ.ศ. 1201	ตราพระยาศรีพิพัฑ
29/จ.ศ. 1201	ใบบอกเจ้าพระยายมราช
30/จ.ศ. 1201	คำให้การแขกกบถ เมืองไซ
45/จ.ศ. 1201	ฎีกาขุนอุดมโกษา
109/จ.ศ. 1201	หนังสือเจ้าพระยาอัครมหาเสนาบดีถึงเจ้าพระยายมราช
110/จ.ศ. 1201	เรื่องพระยากลับคืนของกองทัพพระยาศรีพิพัฑนยกไปช่วย
111/จ.ศ. 1201	ใบบอกเจ้าพระยาอัครมหาเสนาบดีถึงเจ้าพระยายมราช
111/จ.ศ. 1201	จดหมายเจ้าพระยากลับถึงพระยาศรีพิพัฑ ว่าด้วย ราชการเมืองไซ
114/จ.ศ. 1201	ท้องตราเจ้าพระยาอัครมหาเสนาบดี
116/จ.ศ. 1201	ใบบอกพระเสน่หามนตรี
118/จ.ศ. 1201	คำให้การอันหมัดอาหลี เรื่องราชการทัพ เมืองไซ
134/จ.ศ. 1201	ใบบอกพระยาริษิตชาฎนครงค์ ปราณบุรี เรื่อง คุมข้างสี่ประหลาดแต่เมืองสงขลา เข้ามาถึง เพชรบุรีแล้ว
137/จ.ศ. 1201	ใบบอกเรื่องราชการทัพ เมืองไซ
143/จ.ศ. 1201	คำให้การนายรักขาว ราชการทัพเมืองไซ
146/จ.ศ. 1201	หนังสือเจ้าพระยาอัครมหาเสนาบดีถึงเจ้าพระยา ยมราช พระยาศรีพิพัฑ ณ เมืองสงขลา ว่าให้รีบ ยกกองทัพหลวงไประงับ เรื่องพระยากลับคืนกับตนกู ปะสาวิวาทรบพุ่งกัน
182/จ.ศ. 1201	จดหมายพระยากลับคืนถึงพระยาเยะหริง เรื่อง เมือง ไซได้แก่พระยานครแล้ว

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
183/จ.ศ. 1201	จดหมายพระยาวิจิตรนราศถึงกลวงพิทักษ์อักษร บอกส่งโค
184/จ.ศ. 1201	จดหมาย เจ๊ะอาหลี ถึงพระยาสาายบุรี เรื่องตอบรับ จดหมาย
185/จ.ศ. 1201	จดหมายพระวิจิตรณรงค์
251/จ.ศ. 1201	ท้องตราพระยาอัครมหาเสนากลาใหม่ ถึงเจ้าพระยา ยมราช ณ เมืองสงขลา เรื่อง พระยากลันตันกับตนกู ปะสารบพุง
254/จ.ศ. 1201	สำเนาคำแปลหนังสือพระยากลันตัน
267/จ.ศ. 1201	ใบบอกพระยาไซ
312/จ.ศ. 1201	คัดบอก 2 เล่มว่าด้วยราชการทัพญวนทางเมืองเขมร
313/จ.ศ. 1201	คัดบอก 2 เล่มว่าด้วยข้อราชการทัพเมืองไซ
320/จ.ศ. 1201	พระราชกฤษฎีการาชานูศาสตรวัดพระเชตุพน
321/จ.ศ. 1201	หนังสือ เรื่อง เหตุการณ์ขัดแย้งกันระหว่างไทยกับ แขกมลายูทางชายแดน
1/จ.ศ. 1202	คำให้การนายกร
2/จ.ศ. 1202	คำให้การนายกลัน
3/จ.ศ. 1202	หนังสือพระยาศรีสท เทพถึงพระยาพิชญโลกให้ชำระ เรื่องช้างที่จับได้
5/จ.ศ. 1202	ใบบอก เมืองพิชัยถวายพระราชกุศลในการทอดกฐินหลวง
6/จ.ศ. 1202	คัดใบบอกบอกพระยาพัทลุง เรื่อง เมืองไซ
7/จ.ศ. 1202	หนังสือสมุหพระกลาโหม
18/จ.ศ. 1202	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรี
23/จ.ศ. 1202	สำเนาสารตรา เสนาบดีผู้ใหญ่
25/จ.ศ. 1202	หนังสือพระยาพิบูล ทูลขอพระองค์ด้วง
40/จ.ศ. 1202	คัดบอกข้าราชการทัพญวนทูลถวาย เล่ม 14

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
46/จ.ศ. 1202	ใบบอกนายฤทธิ เวมทาด เล็กเมืองนคร
47/จ.ศ. 1202	คัดคำให้การทูต เขมร
48/จ.ศ. 1202	ศุภอักษร เจ้า เมืองหลวงพระบาง
150/จ.ศ. 1202	ใบบอกพระยาพัทลุง
152/จ.ศ. 1202	ใบบอกพระบริรักษ์ภูธร
169/จ.ศ. 1202	หนังสืออัครสุนทร เสมียนตรา
175/จ.ศ. 1202	ร่างหนังสือพระยามหาอำมาตย์
176/จ.ศ. 1202	ใบบอก เมืองนคร
178/จ.ศ. 1202	ใบบอกพระยาวิเชียรคีรี
179/จ.ศ. 1202	หนังสือคำให้การหลวงศรีประดุกา
180/จ.ศ. 1202	ใบบอก เมืองนคร
184/จ.ศ. 1202	ใบบอก เมืองสงขลา
185/จ.ศ. 1202	ใบบอกพระยาบริรักษ์ภูธร
186/จ.ศ. 1202	ใบบอก เมืองสงขลา
188/จ.ศ. 1202	ใบบอกพระ เสน่หามนตรี
1/จ.ศ. 1203	คัดบอกเล่ม 24, 38 ว่าด้วยข้อราชการทัพญวน
2/จ.ศ. 1203	ทาง เมืองเขมร
9/จ.ศ. 1203	ร่างตราตอบ เมืองโพธิสัตว์ เรื่องค่านา
31/จ.ศ. 1203	ร่างจดหมายออกญาสุภาวดี
62/จ.ศ. 1203	ฎีกาเจ้ามหายศสวัสดิสมบัติ ตอบรับทองคำส่วยเมือง
71/จ.ศ. 1203	ลาวต่าง ๆ
81/จ.ศ. 1203	เรื่องราวเรื่องผู้ร้ายลักข้าง
83/จ.ศ. 1203	หนังสือหลวงอภัยภักดี
	สารตราเจ้าพระยาอัครมหาเสนา เรื่องทรง
	พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระ เสน่หามนตรีเป็น
	พระยานครศรีธรรมราช
	กฎตั้งว่าด้วย เรื่องพระ เสน่หามนตรีเป็นพระยานคร
	ศรีธรรมราช

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
84/จ.ศ. 1203	ใบบอก เมือง เชียงใหม่ว่าด้วยข่าวทางเมืองพม่า
88/จ.ศ. 1203	สำเนาแปลลิขิตสาม เณรสังครักขิตชาวลังกา
91/จ.ศ. 1203	หนังสือ เจ้าพระยามหาอำมาตย์ถึงกรมการเมือง นครราชสีมา เรื่องนายญไปตามจับตัวนายหนานสุพัก
3/จ.ศ. 1204	สารตราถึง เจ้า เมือง เชียงใหม่ตอบรับ เครื่องยศ ของนายหนานมทา เทพผู้ถึงแก่กรรม
5/จ.ศ. 1204	สำเนาหนังสือสัญญา
6/จ.ศ. 1204	ร่างสารตราถึงพระยาราชโยธาเมืองปราจิณ เรื่องให้รับส่งผ้าออกไปแจกกองทัพที่เมืองพระตะบอง
12/จ.ศ. 1204	สารตราถึง เจ้าพระยาบดินทร์ เรื่องให้หลวงฮอร์แนน คุมปินและกระสุนออกไปส่ง เมืองกระบิล
16/จ.ศ. 1204	หนังสือพระยาพิพัฒน์โกษา เรื่องโปรดเกล้าฯ ให้ ให้พระยาพิไชยออกไปลาดตระเวน
18/จ.ศ. 1204	สารตรา เจ้าพระยาจักรีถึงพระยานครสวรรค์ เรื่อง ตั้งจันยก เป็นขุนนิคมประเทศ นายอำเภोजิน
20/จ.ศ. 1204	สำเนาใบบอกพระยานคร เรื่องส่งสิ่งของต่าง ๆ ในหัวเมืองต่าง ๆ ลงมาทูลเกล้าฯ ถวาย
26/จ.ศ. 1204	สารตราถึงพระยาศรีธรรมโศกราช ให้พระยาศรีธรรมโศกราชพระยาสงขลาแบ่งปันบักเขตแดน เมืองสตูล เมืองปลัดเสียมให้เรียบร้อย
29/จ.ศ. 1204	จดหมายเหตุ ร.3 เรื่องเร่งตราเกณฑ์เมืองสระบุรี
34/จ.ศ. 1204	เรื่องราวหมื่นวิเศษนายอากรขอท้องตราขึ้นไปเก็บ อากรสมภักษร
43/จ.ศ. 1204	จดหมายเจ้าพระยาบดินทรเดชา ส่งต้นไม้เงินทอง เครื่องราชบรรณาการ

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
68/จ.ศ. 1204	เรื่องรายนายโพ
69/จ.ศ. 1204	เรื่องราวอำแดง เกษ
70/จ.ศ. 1204	เรื่องราวจันทก
71/จ.ศ. 1204	เรื่องราวขุนพรหมอากรเมืองไชยนาท เรื่องผู้ร้าย ขว้างป่าเรื่องซึ่งจอดนอนอยู่
72/จ.ศ. 1204	เรื่องรายนายศร
74/จ.ศ. 1204	เรื่องราวขุนจิตต์รักษา
93/จ.ศ. 1204	คัด เรื่องราว พระวิเศษจุมพลร้องทุกข์ เรื่อง เลข
99/จ.ศ. 1204	หนังสือพระยาศรีสหเทพถึงผู้ว่าราชการเมืองสวรรค เรื่องให้ปล่อยตัวนายเพชร
6/จ.ศ. 1205	สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงเจ้าพระยาอมราช และ พระราชโยธาบอกข่าวเรื่องเมืองญวนเตรียมกองทัพ
9/จ.ศ. 1205	สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงเจ้าพระยาอมราช ข่าวว่าญวนจะยกกองทัพมาตีเมืองพนมเปญ
11/จ.ศ. 1205	สารตราเจ้าพระยาจักรีตอบพระยาราชนิกุลด้วย ถวายขามฝาสารกับว่าด้วยกองทัพ
12/จ.ศ. 1205	สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงเจ้าพระยาบดินทร์ ด้วยราชการทัพญวนกับข้างเล็บ ครมและคริวต่าง ๆ
22/จ.ศ. 1205	สารตราเจ้าพระยาจักรี เรื่องตั้งหลวงบำรุง กองนอกเป็นพระณรงค์ เรื่องเดชเจ้าเมืองภูมิ
23/จ.ศ. 1205	สารตราเจ้าพระยาจักรี เรื่องตั้งไพชากรกรมนา เป็นพระนครรามลพบุรี
24/จ.ศ. 1205	สารตราเจ้าพระยาจักรี เรื่องตั้งหลวงสีสดีเมือง อุทัย เป็นปลัด
31/จ.ศ. 1205	สำเนาหนังสือเมืองกวางตุ้ง เรื่องหนังสืออุยเชียงม้อ ท้องชื่อถึงกรุงเทพฯ

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
33/จ.ศ. 1205	ร่างตราถึงเจ้าพระยานครราชสีมา เรื่องให้พระยา เพ็ชรบูรณ์ขึ้นไปจับตัวอ้ายแสงซึ่งตั้งตัวเป็นข้าหลวง
37/จ.ศ. 1205	สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงเจ้าเมืองกรมการเรื่อง ประกาศให้ส่งเงินแดง เงินตะกั่ว เงินทองเหลือง
50/จ.ศ. 1205	หนังสือนายควรรู้อรุณ
61/จ.ศ. 1205	สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงพระยาไชยวิชิตร์คอบ บอกจำนวนนาปรังฯ
101/จ.ศ. 1205	ใบบอกเจ้าพระยามหาอำมาตย์ เรื่องส่งสีผึ้ง ครั่ง ผล เร่ว ส่วย
128/จ.ศ. 1205	หนังสือพระยามหาอำมาตย์
130/จ.ศ. 1205	หนังสือพระยาศรีสทเทพ คอบ เรื่องความของอำแดงนา นายมากด้วยเงินค่าตัวอีมัก
137/จ.ศ. 1205	หนังสือเจ้าพระยามหาอำมาตย์ เรื่องบอกรายงาน น้ำฝน โรงทึบ และสวนอ้อย
138/จ.ศ. 1205	หนังสือพระยามหาอำมาตย์ถึง เมืองนครไชยศรี เรื่องเงินแกวกับภรรยาลักต้มฝิ่นขาย
147/จ.ศ. 1205	สำเนาคำให้การทูตเล่ม 1.2 เรื่องจำทูลพระราช สาส์นออกไปกรุงปักกิ่ง
162/จ.ศ. 1205	สืบจับผู้ร้ายลักกระบือ
5/จ.ศ. 1206	คำแปลหนังสือญวน
6/จ.ศ. 1206	สมุดบันทึกจดหมาย เรื่องราชการทัพญวน
7/จ.ศ. 1206	คัดข้อราชการทัพญวน
10/จ.ศ. 1206	คำให้การนายดีลาว เรื่องราชการเมืองพนมกับคำ ให้การขุนณรงค์ภักดี
12/จ.ศ. 1206	จดหมายเหตุ เรื่องสืบราชการเมืองพม่า
15/จ.ศ. 1206	ร่างตราถึงจันทประเทศ เรื่องให้ชำระความผู้ร้าย ลักกระบือให้เห็นเท็จจริง

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
20/จ.ศ. 1206	ใบบอกเมืองเถิน เรื่องได้เห็นพวกอังกฤษ 20 คน เข้ามาเมืองเถิน
✓ 29/จ.ศ. 1206	สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงเจ้าพระยาพิไชย เรื่องให้ มีหนังสือถึงพระยาแพร์ให้ชำระเลข
37/จ.ศ. 1206	คำแปลใบบอกพระยาน่าน
39/จ.ศ. 1206	ใบบอกหลวงรักษภูเบศ
48/จ.ศ. 1206	สำเนาแปลสมณสาสน์
50/จ.ศ. 1206	ร่างตราพระยามหาอำมาตย์ถึงพระยาพิไชย เรื่อง พวกเมืองลา เมืองพง เข้าสวามิภักดิ์ต่อเมืองน่าน
56/จ.ศ. 1206	สารตราถึงพระยาสุนทรบุรี เรื่องให้ตั้งเงินทุน เป็น หมื่นพัศดุสมบัติ
136/จ.ศ. 1206	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรีตอบได้รับบอกส่งตัวเงิน จำเลยในคดีฆ่าเงินกูตาย
143/จ.ศ. 1206	ใบบอกเจ้าเมืองกรมการ เรื่องเก็บเอาเงินทอง ข้างม้าแก่ราษฎร
147/จ.ศ. 1206	ร่างทรานายสังกล่าวโทษกรมการ เมืองมโนรม
159/จ.ศ. 1206	ร่างตรา เรื่องให้เรียกเอาตราสำหรับที่พระजारณฤทธิ์ คนเก่าให้แก่พระजारณฤทธิ์คนใหม่
168/จ.ศ. 1206	ร่างตรา เรื่องหลงจู๊สีจอกกล่าวโทษเงินลูกทอนี้ว่า ยักยอกอ้อยไปให้แก่เงินมีชื่อ
221/จ.ศ. 1206	สำเนาหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีระหว่าง อเมริกันกับจีนว่าด้วยค้าขาย
7/จ.ศ. 1207	ต้นหนังสือพระยากลาโหมฯ เรื่องราชการทัพญวน
10/จ.ศ. 1207	คัดบอกเรื่องส่งต้นหนังสือราชการทัพญวน 15 ฉบับ
11/จ.ศ. 1207	คัดบอกเรื่องญวนขอเป็นไมตรี
12/จ.ศ. 1207	คำแปลหนังสือญวน เรื่องว่าด้วยญวนยกกองทัพใหญ่ จะมารบไทย

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
14/จ.ศ. 1207	ร่างหนังสือนายพลพันมหาด เล็ก
27/จ.ศ. 1207	ใบบอกของพระยา เวียงใหม่และคำให้การของ ท้าวมหาส
28/จ.ศ. 1207	ใบบอกของ เมือง เวียงรุ่ง
29/จ.ศ. 1207	ใบบอกของพระยาอุปราชชาวละ ใบบอกของพระยา ลำพูน
34/จ.ศ. 1207	ใบบอก เรื่องสืบราชการ เมือง เขมร
47/จ.ศ. 1207	สารตรา เจ้าพระยาจักรี เรื่องให้จัด เกวียนส่ง นายสิทธิผู้ถือทองคำและคุม เบี้ยหวัด เสื้อผ้า
53/จ.ศ. 1207	ร่างหนังสือพระยามหาอำมาตย์
63/จ.ศ. 1207	สำเนาหนังสือรับประกัน
68/จ.ศ. 1207	สำเนาบอกพระยาศรีธัม ไศกราช เมืองนคร
71/จ.ศ. 1207	จดหมายพระยากำแพงเพชร
73/จ.ศ. 1207	จดหมายขุนพิไชยฤๅษกรกรุงเก่า
81/จ.ศ. 1207	คัดบอกว่าด้วยราชการทัพยวนทางเมืองแมน
82/จ.ศ. 1207	ใบบอก เจ้าพระยาราชโยธา
83-88/จ.ศ. 1207	ใบบอกหมื่นทิพย์รักษากรมพระตำรวด
89/จ.ศ. 1207	ใบบอก เมืองพิจิตร
91/จ.ศ. 1207	ใบบอกหลวงเมืองวิเชียร
92/จ.ศ. 1207	ใบบอกเจ้าเมืองกรมการเมืองปราณบุรี
96/จ.ศ. 1207	ใบบอกหลวงไชยสงคราม ปลัดเจ้าเมืองอ่างทอง
98/จ.ศ. 1207	ใบบอกเมืองอ่างทอง
100/จ.ศ. 1207	ใบบอกเมืองชัยนาท เรื่องให้ตรวจดูปืนใหญ่น้อยไว้ สำหรับบ้านเมือง
101/จ.ศ. 1207	ใบบอกพระยานครสวรรค์
106/จ.ศ. 1207	ใบบอกเมืองพิสนุโลก
107/จ.ศ. 1207	ใบบอกกรมการเมืองพิสนุโลก

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
145/จ.ศ. 1207	ใบบอก เมืองกำแพงเพชร
146/จ.ศ. 1207	ใบบอกพระยานครศรีธรรมราช
161/จ.ศ. 1207	ใบบอก เรื่องช้าง
169/จ.ศ. 1207	ใบบอกพระยาปราจินบุรี
173/จ.ศ. 1207	ใบบอกพระพลกรมการเมืองพิไชย
186/จ.ศ. 1207	ใบบอกกรมการเมืองเพชรบูรณ์
191/จ.ศ. 1207	ใบบอกพระพิทักษ์ธานี
233/จ.ศ. 1207	คำให้การของมหาชัย
234/จ.ศ. 1207	คำให้การยวน เมืองพิสนุโลก
235/จ.ศ. 1207	คำให้การของหลวงยกบัตรเมืองตาก
236/จ.ศ. 1207	คำให้การของท้าวสิทธิมงคล
240/จ.ศ. 1207	หนังสือพระยามหาอำมาตย์ ว่าด้วยเรื่องความ นายพุด เลขไพรทหลวง
256/จ.ศ. 1207	หนังสือถึงเจ้าเมืองภูเวียง เรื่องให้ไตสวนอ้าย ผู้ร้ายลักช้างของท้าวศรีสุราช
260/จ.ศ. 1207	หนังสือพระยามหาอำมาตย์ถึงพระยาสุพรรณเรื่อง นายรอดกล่าวโทษขุนรองปลัด
265/จ.ศ. 1207	หนังสือ เรื่องราวร้องเรียนของหลวงปราบ
268/จ.ศ. 1207	หนังสือเจ้าพระยาจักรีองค์ศรีสุทนต์
302/จ.ศ. 1207	สำเนาแปลพระราชสาส์น
2/จ.ศ. 1208	สำเนาคำให้การ
6/จ.ศ. 1208	สำเนาจดหมายพระยามราชว่าที่ฟ้าทะละหะถึง าพณา สมุหนายก
10/จ.ศ. 1208	สารตราถึงเมืองกำแพงเพชร เรื่องกำชับไม่ให้พม่า 6 คน ที่อวดว่ามีวิชาเข้ามาในบ้านเมือง
31/จ.ศ. 1208	สารตราถึงเมืองอุทัย เรื่องให้แสน เชือกไปตามช้าง สำคัญ

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
32/จ.ศ. 1208	ร่างหนังสือนาย เวมทาดไทย
33/จ.ศ. 1208	สำเนาคำให้การ เล่ม 1
34/จ.ศ. 1208	หนังสือพระยาราชสุภาวดี
36/จ.ศ. 1208	หนังสือนายจา เรสา
✓ 45/จ.ศ. 1208	<p>สารตรา เรื่องตั้งเงินยี่ เป็นที่ขุนพัฒนสมบัติ</p> <p>นายอากรบ่อน เบี้ย</p>
54/จ.ศ. 1208	<p>สารตราถึงพระยาวิจิตร เรื่องตั้งเงินน้อยเป็น</p> <p>หมื่นเทพอากร นายอากรสมภัทร</p>
56/จ.ศ. 1208	สำเนาคำประกัน
119/จ.ศ. 1208	<p>สารตราถึง เมืองพิจิตร เรื่องผู้ร้ายลักกระบือ</p> <p>ขุนสิทธิชิตของ ได้ส่งข้อผูกษาขึ้นมา</p>
123/จ.ศ. 1208	<p>ร่างตราถึง เมืองอ่างทอง เรื่องความที่หมื่นรอง</p> <p>ศรีมงคลกล่าวโทษหลวงปลัด</p>
127/จ.ศ. 1208	<p>ตราพระยามหาอำมาตย์ถึงพระพิจิตร เรื่องให้</p> <p>หมื่นพิทักษ์ขึ้นไปชำระความหลวงสัสดี</p>
143/จ.ศ. 1208	คัด เรื่องราว
144/จ.ศ. 1208	หมายประ เทศสักเลข
146/จ.ศ. 1208	ใบบอก เมืองพิษณุโลกส่ง เลขลงมาขอสัก
1/จ.ศ. 1209	คัดใบบอก เจ้าคุณฝ่ายเหนือ
4/จ.ศ. 1209	สำเนาหนังสือ เจ้าเวียดนาม
6/จ.ศ. 1209	สำเนาคำให้การพระยาราชเดชะพระยาแมน
7/จ.ศ. 1209	คัดบอกพระยามหาธิราช
8/จ.ศ. 1209	สำเนาแปลหนังสือ เจ้าเวียดนาม
13/จ.ศ. 1208	<p>สารตราตอบ ได้รับข่าวว่าพม่ายกทัพตี เมือง เชียงใหม่</p> <p>เชียงราย</p>
15/จ.ศ. 1209	ประกาศ เรื่องตั้งนักองค์เอง เป็นสมเด็จพะอุไทยราชา

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
16/จ.ศ. 1209	คัดบอกเจ้าพระยาบดินทร์ เรื่องญวนกับฝรั่งเศสรบกัน
19/จ.ศ. 1209	สารตราถึงเจ้าพระยาบดินทร์ ตอบได้รับบอกพระองค์ ด้วงให้พระยาเขมรไปรับเจ้าหญิงฯ
21/จ.ศ. 1209	หนังสือออกพระราชสุภาวดีถึงหลวงอนุรักษ์ภูเบศร์ เรื่อง เจ้าเวียดนามตั้งองค์ด้วง
22/จ.ศ. 1209	คัดบอกเจ้าพระยาบดินทร์
26/จ.ศ. 1209	หนังสือพระศรีเสนา เรื่องเสกพระทริภักข์เป็น เจ้าประเทศราชกรุงกัมพูชา
27/จ.ศ. 1209	บัญชี เรื่องยสพระราชทาน
29/จ.ศ. 1209	คัดบอกพระยาเชียงใหม่
31/จ.ศ. 1209	ร่างพระสุพรรณบัฏ
32/จ.ศ. 1209	หนังสือจีนบ้างถึงพระยาไชฎีก เรื่องฝรั่งเศสรบกับ ญวน และอังกฤษรบกับกวางตุ้ง
37/จ.ศ. 1209	หนังสือออกพระราชสุภาวดี ตอบเรื่องขุดแร่ทองแดงที่ บ่อไปรงพรม โป่งไทร
41/จ.ศ. 1209	ตราพระยามหาอำมาตย์ เรื่องโปรดเกล้าฯ ให้ หัวหมื่นพระดำรงออกไปสืบราชการ
42/จ.ศ. 1209	ร่างจดหมายพระราชเสนา
43/จ.ศ. 1209	คัดบอกเจ้าเมืองต่าง ๆ
45/จ.ศ. 1209	ใบบอกพระสุนทรราชวงศาเมืองยาโสธร
46/จ.ศ. 1209	คัดสำเนาพระสุบินนิมิต
47/จ.ศ. 1209	สารตราเจ้าพระยาอัครมหาเสนาบดี
48/จ.ศ. 1209	สำเนาแปลหนังสือเจ้าเวียดนาม
49/จ.ศ. 1209	ใบบอกพระยาสุริยวงศากรมการเมืองมุกดาหาร
111/จ.ศ. 1209	คัดหนังสือหลวงอักษรสุนทรเสมียน เรื่องขอให้ ลดเร้วส่วยนายดวงโคมพระครูอินทโต เพราะชราภาพ

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
130/จ.ศ. 1209	ร่างหนังสือพระยามหาอำมาตย์ เรื่องส่งผล เร่วส่วย และว่าด้วยแร่ทองแดง
135/จ.ศ. 1209	คัดใบบอก เมืองมุกดาหาร เรื่องขอรับพระราชทาน เครื่องเขียนขึ้นไปซ่อมแซมพระวิหาร
137/จ.ศ. 1209	ร่างจดหมายพระยาศรีพิพัฒน์
163/จ.ศ. 1209	ร่างหนังสือพระยาราชสุภาวดีถึงนายอากาเร เตาสูรา กรุงเก่า เรื่องนายขุนทองเกล้าวโฑษขุนยกกระบัตร
177/จ.ศ. 1209	สำเนาแปลจดหมายว่าด้วยชนชาวอังกฤษทะเลาะ วิวาทกับชาวกวางตุ้ง
181/จ.ศ. 1209	คัดบอกกรุงเก่าและ เมืองตาก เรื่องความนายกิจ มหาด เล็กกับ เรื่องพระไชยสงครามไปสืบราชการ เมืองเมาะตำเลิมฯ
4/จ.ศ. 1210	สำเนาแปลจดหมาย จ.ศ. 1210
8/จ.ศ. 1210	ร่างสารตรา จ.ศ. 1210
15/จ.ศ. 1210	สำเนาศุภอักษรถึง เมืองอุดงมีไชยว่าด้วยราชชาติคุม สิ่งของเข้ามาทูลเกล้าถวาย
18/จ.ศ. 1210	ร่างสารตรา จ.ศ. 1210
24/จ.ศ. 1210	ร่างจดหมายออกญาสุภาวดี จ.ศ. 1210
27/จ.ศ. 1210	ร่างสารตรา
31/จ.ศ. 1210	จดหมายเจ้าพระยาพระคลังถึงผู้สำเร็จราชการ เมืองสิงคโปร์
46/จ.ศ. 1210	คัดบอก
47/จ.ศ. 1210	ร่างสารตรา จ.ศ. 1210
50/จ.ศ. 1210	คัดบอก
51/จ.ศ. 1210	ร่างจดหมายพระยาน่าน

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
54/จ.ศ. 1210	คำให้การว่าด้วยราชการทัพ เมือง เชียงตุง
55/จ.ศ. 1210	ร่างสารตรา จ.ศ. 1210
57/จ.ศ. 1210	ร่างสารตรา จ.ศ. 1210 เมืองนครชัยศรีนำตั้ง นายเจียม เป็นหมื่นภักดีสมบัติ
155/จ.ศ. 1210	สำเนาคำให้การเงินโบว่าด้วย เรื่องอั้งยี่เมือง ฉะเชิงเทรากล้าเรียบ
155ข/จ.ศ. 1210	สำเนาคำให้การเงินยี่ว่าด้วย เรื่องอั้งยี่เมือง ฉะเชิงเทรากล้าเรียบ
155ค/จ.ศ. 1210	สำเนาคำให้การเงินหลงจู๊ชีว่าด้วย เรื่องอั้งยี่ เมืองฉะเชิงเทรากล้าเรียบ
156/จ.ศ. 1210	ร่างสารตรา จ.ศ. 1210
190/จ.ศ. 1210	ร่างตราพระยามหาอำมาตย์ เรื่องให้เอาตัวขุนวิเศษ นายอำ เกอมาได้สวน
197/จ.ศ. 1210	สารตรา เจ้าพระยาจักรีถึง เจ้าเมืองหล่มสักดี ตอบรับแร่ทองแดงที่ขุดได้ให้คุมลงไปส่งกรุง เพฯ
2/จ.ศ. 1211	ร่างตราพระยาราชนิภูล
3/จ.ศ. 1211	แปลใบบอกพระทริรักษรามมา
5/จ.ศ. 1211	จดหมายเหตุคำให้การตั้งเค้าวสุ
8/จ.ศ. 1211	ใบบอกเมืองกบิลบุรี
20/จ.ศ. 1211	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรี จ.ศ. 1211
23/จ.ศ. 1211	ร่างสารตรา จ.ศ. 1211
26/จ.ศ. 1211	คำแปลหนังสือพระยาภูต๋า
27/จ.ศ. 1211	ข่าวหนังสือพิมพ์อังกฤษ
36/จ.ศ. 1211	ใบบอก เจ้าพระยาศรีสห เทพบอกส่งสำเนาจดหมาย เมือง เชียงรุ่ง
38/จ.ศ. 1211	คำให้การว่าด้วยราชการทัพ เมือง เชียงตุง

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
39/จ.ศ. 1211	ร่างสารตรา จ.ศ. 1211
97/จ.ศ. 1211	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรีถึงพระยาพิษณุโลก
99/จ.ศ. 1211	ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรีถึงพระยาอุไทย
112/จ.ศ. 1211	ร่างสารตรา จ.ศ. 1211
117/จ.ศ. 1211	เรื่องราวขุนเทพบุรี
120/จ.ศ. 1211	ร่างสารตรา จ.ศ. 1211
158/จ.ศ. 1211	พงศาวดารเมืองพงษ์
1/จ.ศ. 1212	คัดบอก จ.ศ. 1212
6/จ.ศ. 1212	คัดบอก จ.ศ. 1212
12ง/จ.ศ. 1212	สำเนาจดหมายถึงเซอร์ เยมสมรูก เรื่องทำหนังสือ สัญญาไม่แจ่มแจ้ง
19/จ.ศ. 1212	หมายเกณฑ์ จ.ศ. 1212
22/จ.ศ. 1212	คัดบอก จ.ศ. 1212
24/จ.ศ. 1212	สารตราถึงเจ้าอุปราชถึงเมืองจำปาศักดิ์ เรื่อง ครัวเมืองพิณ เมืองตะโปน เมืองระนอง
34/จ.ศ. 1212	พระบรมราชโองการ เรื่องทรงมอบราชสมบัติ เมื่อใกล้จะสวรรคตให้กับเจ้าพระยาพระคลัง
48/จ.ศ. 1212	สารตราถึงเมืองมโนรม เรื่องนำตั้งนายเพ็งเป็นที่ หมื่นวิเศษอากร
143/จ.ศ. 1212	ร่างสารตรา จ.ศ. 1212
163/จ.ศ. 1212	สำเนาพระราชกระแส
187/จ.ศ. 1212	เซอร์เยมสมรูกเล่ม 2
188/จ.ศ. 1212	เซอร์เยมสมรูกเล่ม 1
192/จ.ศ. 1212	สำเนาคำพูดโต้ตอบเจ้าคุณพระคลัง คุณพระนาย ไวยวรรณาด กับเยียมสัปปะรดที่โรงรับที่ท่าบ้านไฟ เมืองสมุทรปราการ

อักษรย่อ

แหล่งข้อมูล

1/จ.ศ. 1213

การทรงพระประจวบและการพระบรมราชาภิเษก

6/จ.ศ. 1213

คำให้การเกี่ยวกับเหตุการณ์เมืองเชียงรุ่งและ
12 ปันนา

จดหมายเหตุ ร.3 ไม่ปรากฏ จ.ศ.

15/ไม่ปรากฏ จ.ศ.

สำเนาคำตัดสินเรื่องปาราชิก เมืองปราจีนบุรี

19/ไม่ปรากฏ จ.ศ.

จดหมายเหตุเขมรกับญวนคิดทำสงครามกัน

37/ไม่ปรากฏ จ.ศ.

กระแสพระราชปรารภ

56/ไม่ปรากฏ จ.ศ.

ต้นร่างคำสาบาน จ.ศ. ไม่มี

62/ไม่ปรากฏ จ.ศ.

จัดการป้องกันเมืองเชียงของเพื่อเตรียมรับศึกพม่า

จม. เหตุเขมรญวน

ประชุมพงศาวดารภาคที่ 67 จดหมายเหตุเกี่ยวกับ

เขมรและญวนในรัชกาลที่ 3 ตอนที่ 1

จม. เหตุ ร.3 สวรรคต

ประชุมพงศาวดารภาคที่ 51 จดหมายเหตุเมื่อพระ

บาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคต

จม. เหตุทูตอเมริกัน

จดหมายเหตุเรื่องทูตอเมริกันเข้ามาในรัชกาลที่ 3

จม. หลวงอุดมสมบัติ

จดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติ

สมัยรัชกาลที่ 4 - รัชกาลที่ 6

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4

106/จ.ศ. 1215

หนังสือเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ถึงกำมะโตะแปร์ ผู้

บังคับการเรือรบของอเมริกัน

107/จ.ศ. 1215

หนังสือเจ้าเมืองสิงคโปร์ ฯลฯ ถึงเจ้าพระยา

พระคลัง เรื่องช่วยกันปราบโจรจีนสลัด

70/จ.ศ. 1216

ร่างสารตราถึงพระยาสิทธิราชฤทธิไกร

62/จ.ศ. 1217

ร่างตราถึงเจ้าพระยายมราช

35/จ.ศ. 1218

หนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี

46/จ.ศ. 1218

พระราชสาส์น เรื่องพระราชสาส์นส่งไปเมืองอเมริกา

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
54/จ.ศ. 1218	สัญญา เรื่องสัญญาทางพระราชไมตรีกรุงสยามกับ ฝรั่งเศสและกฎหมาย
78/จ.ศ. 1218	พระราชสาส์นไปฝรั่งเศสแสดงความยินดีและขอใจ ให้เรือรบมารับทูต
80/จ.ศ. 1218	สัญญาการค้าขายระหว่างไทยกับอเมริกา
88/จ.ศ. 1218	สัญญาฝรั่งเศสให้ราชทูตมา เจริญทำสัญญาทาง พระราชไมตรี
147/จ.ศ. 1219	พระราชสาส์น เรื่องตอบรับ เครื่องราชบรรณาการ
80/จ.ศ. 1221	สารตราถึงพระตะบอง เสียมราฐ เรื่องให้ทูตค้น หาสิลา, เส่า, รูปสัตว์ ฯลฯ
99/จ.ศ. 1221	ประกาศ เรื่อง เฉลิมพระที่นั่งอภิเนาว์นิเวศน์
79/จ.ศ. 1222	ประกาศ เรื่อง ให้ยกเลิกค่าไม้ระกำใบ ค่าเฉลี่ย น้ำมัน ฯลฯ
117/จ.ศ. 1222	พระบรมราชโองการ เรื่องทรงพระราชกำหนดว่า ด้วยพระราชทานที่บ้าน เรือน, นา, สวน
63/จ.ศ. 1223	ร่างสารตราถึงเจ้าพระยามุขมนตรี
68/จ.ศ. 1223	ร่างลายพระหัตถ์ กรมหลวงวงศา
73/จ.ศ. 1223	คำปรึกษา เสนาบดี
90/จ.ศ. 1223	สำเนาจดหมาย เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์
129/จ.ศ. 1223	ประกาศ เรื่อง แต่ง เรือรบให้ออกไปลาดตระเวน ตรวจตราบ้าน เมืองตามฝั่งทะเล
139/จ.ศ. 1223	ประกาศ เรื่อง เมือง เขมรและจดหมายถึงองค์พระ นโรดม
86/จ.ศ. 1224	ร่างสารตราถึงพระยาราชวรานุฎ
97/จ.ศ. 1224	ร่างสารตราถึงเจ้าพระยามุขมนตรี
123/จ.ศ. 1224	หนังสือ เซอร์รอ เบิร์ตจอม เบิกถึงเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
119/จ.ศ. 1225	ประกาศ เรื่องตั้งกงสุลฝ่ายสยาม เมืองร่างกุ้ง
51/จ.ศ. 1226	จดหมายกราบบังคมทูล
103/จ.ศ. 1228	ประกาศ เรื่องฆ่าเด็กตาย
176/จ.ศ. 1228	พระบรมราชโองการ เรื่องขายฝากนาสวน
69/จ.ศ. 1230	พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ตั้งจีนหู แซ่เอี้ย เป็นที่ขุนผดุงจีนประชา
47/จ.ศ. ไม่มี	หนังสือมัสมกรตีวี กราบทูลพระปิ่นเกล้าฯขอให้ตั้ง กงสุลไทยในปารีส
57/จ.ศ. ไม่มี	ประกาศ เรื่องพระราชวงศานุวงศ์ที่ทรงผนวช ฯลฯ
75/จ.ศ. ไม่มี	ประกาศ เรื่องชาววังผูกสร้อยมือ
76/จ.ศ. ไม่มี	ประกาศ เรื่องถวายบุตรหญิงไปทำราชการใน พระราชวัง
78/จ.ศ. ไม่มี	ประกาศ เรื่องสำเร็จโทษราชสกุล
97/จ.ศ. ไม่มี	พระราชปรารภ เรื่องทรัพย์สินพระยาสวัสดิ์อารี
126/จ.ศ. ไม่มี	พระราชกระแส เรื่องไทย เป็นประเทศ เล็กน้อย นำกลั้วอันตราย
136/จ.ศ. ไม่มี	พระราชกระแส เรื่องการนับถดู
182/จ.ศ. ไม่มี	พระราชโองการ เรื่องประกาศกะแปะ ดิบุก
200/จ.ศ. ไม่มี	ประกาศ เรื่องต้องทรงรับหนังสือกงสุลมากนัก
220/จ.ศ. ไม่มี	พระบรมราชโองการ เรื่องพระนางเธอ พระองค์เจ้ารำเพยภมราภิรมย์
228/จ.ศ. ไม่มี	พระราชนิพนธ์ เรื่องเติม เหตุที่ตั้งพระยาจางวาง
386/จ.ศ. ไม่มี	พระราชกระแส เรื่องเจ้านายยกย่องพระองค์ขึ้น เป็นใหญ่
486/จ.ศ. ไม่มี	หนังสือ เรื่องพระสงฆ์ไทยไปลังกา
ไกลบ้าน	ไกลบ้านในพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอม เกล้าเจ้าอยู่หัว

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
จม. จางวางท้าว	จดหมายจางวางท้าว กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์
จม. เหตุกรมหลวงประจักษ์	ประชุมพงศาวดารภาคที่ 74 เรื่อง กรมหลวงประจักษ์ ศิลปาคมเสด็จไปจัดราชการ ณ หัวเมืองลาวพวน
จม. ร. 6 ได้	จดหมายเหตุประพาสหัวเมืองปักษ์ใต้ ร.ศ. 128 ของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
จม. เหตุพระบรมวงษานุวงศ์	จดหมายเหตุเรื่องทรงตั้งพระบรมวงษานุวงศ์ กรุงรัตนโกสินทร์
จม. เหตุพระราชกิจจา ร. 5	จม. เหตุพระราชกิจจารายวัน พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ภาค 11
จม. เหตุหอศาสตราคม	ประชุมพงศาวดารภาค 19 จดหมายเหตุหอศาสตราคมกับจดหมายเหตุเรื่องสุริยุปราคา ปีมะโรง พ.ศ. 2411
ทูตไทยไปอังกฤษ	ประชุมพงศาวดารภาค 45 รวมจดหมายเหตุเรื่องทูตไทยไปประเทศอังกฤษเมื่อ พ.ศ. 2400
นครวัด	นิราศนครวัด สมเด็จพระเจ้า กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
ประกาศ ร. 4	ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 พ.ศ. 2401-2404
ประพาสยุโรป	พระราชหัตถเลขาเมื่อเสด็จพระราชดำเนินประพาสยุโรป พ.ศ. 2440 พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เล่ม 1
ประมวลบทพระราชนิพนธ์ ร. 6	ประมวลบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ปลุกใจเสือป่า	ปลุกใจเสือป่า พระบรมราชาวาทในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ปาฐกถากรมหมื่นพิทยาลงกรณ์	ปฐมปาฐกถาของกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ รวมครั้งที่ 1
ปาฐกถา เรื่องของโบราณ	ปาฐกถา เรื่องสงวนของโบราณ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
พระบรมราชาธิบาย ร.6	ประมวลพระบรมราชาธิบาย เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สยาม พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัว
พระราชวิจารณ์ ร.5	พระราชวิจารณ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว ด้วยเรื่องจดหมายความทรงจำของกรมหลวง นรินทรเทวี
พระราชหัตถเลขา ร.4/4	พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว รวมครั้งที่ 4
พระราชหัตถเลขา ร.4/5	พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว รวมครั้งที่ 5
สัญญาฯ	สนธิสัญญาและความตกลงทวิภาคีระหว่างประเทศ ไทยกับต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ เล่ม 3 2463-2469
สามัคคี	พระบรมราชาธิบาย เรื่องสามัคคี พระราชนิพนธ์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เสด็จต้น	เสด็จประพาสต้น สมเด็จพระปิยะมหาราช ราชานุภาพ
<u>สมัยรัชกาลที่ 7-รัชกาลปัจจุบัน</u>	
กระเทียมเจียว	กระเทียมเจียว วาณิช จรุงกิจอนันต์
ความทรงจำสมเด็จพระเจ้า	ความทรงจำในการตามเสด็จต่างประเทศทาง ราชการ พระราชนิพนธ์ สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ
จม. เหตุบรมราชาภิเษก	จดหมาย เหตุพระราชพิธีบรมราชาภิเษกในพระบาท สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
จม. เหตุประพาสอินโดจีน	จดหมาย เหตุรายวันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จประพาสประเทศอินโดจีน

อักษรย่อ	แหล่งข้อมูล
จม. เหตุสังคโปรี	จดหมาย เหตุระยะยทางพระบาทสมเด็จพระปกเกล้า
จตุรัส	เจ้าอยู่หัว เสด็จประพาสสิงคโปร์ ชวา และบาหลี ประเดี่ยวดเดียวที่จตุรัสแดง วาณิช จรุงกิจอนันต์
ชุมนุมนิพนธ์	ชุมนุมนิพนธ์ของกรมหมื่นพิทยาลาภฤติยากร
ชอยใจสบาย	ชอยใจสบาย วาณิช จรุงกิจอนันต์
ชอยเดียวกัน	ชอยเดียวกัน วาณิช จรุงกิจอนันต์
ตาม เสด็จจสหรัฐอเมริกา	เสด็จพระราชดำเนินสหรัฐอเมริกา พุทธศักราช 2503
ทำไม	"ทำไม" ในภาษา บรรจบ พันธุเมธา
ปาฐกถา	ปาฐกถา เรื่องการเสียดินแดนไทยให้แก่ฝรั่งเศส หลวงวิจิตรวาทการ 2483
พจนานุกรม	พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525
พระราชดำรัส ร.9	ประมวลพระราชดำรัส และพระบรมราโชวาทที่ พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ปีพุทธศักราช 2519
ภาษา กม.	ภาษากฎหมายไทย ธาณินทร์ กรัยวิเชียร
ภาษาไทย	ภาษาไทยวิชาที่อุบลิม ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ
ภาษาพินิจ	ภาษาพินิจ
แม่เล่า	แม่เล่าให้ฟัง พระนิพนธ์ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
เรียงความทุนภูมิพล 03	เรียงความฉบับที่ได้รับรางวัลทุนภูมิพล 2503
เรียงความทุนภูมิพล 14	เรียงความฉบับที่ได้รับรางวัลทุนภูมิพลและทุนรัชธิเมธ 2514
เรียงความทุนภูมิพล 22	เรียงความฉบับที่ได้รับรางวัลทุนภูมิพล 2522
เรียงความทุนรัชธิเมธ 04	เรียงความฉบับที่ได้รับรางวัล เงินทุนรัชธิเมธ 2504
ไวยากรณ์ไทย	ไวยากรณ์ไทย นววรรณ พันธุเมธา

อักษรย่อ

แหล่งข้อมูล

ศักดิ์ศรีนิพนธ์

ศักดิ์ศรีนิพนธ์ ศักดิ์ศรี แยมน์ดดา

ศักดิ์ศรีวรรณกรรม

ศักดิ์ศรีวรรณกรรม ศักดิ์ศรี แยมน์ดดา

สันธาน

วิทยานิพนธ์การศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำสันธาน

เสด็จา ดอย

ในสมัยสุโขทัย ออยุธยา กับสมัยปัจจุบัน

เสด็จา ดอย จดหมายเหตุร้ายวันคราวประทับ

ภูพิงคราชนิเวศน์เชียงใหม่ 2503

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจง เกี่ยวกับการ เสนอผลของการวิจัย

1. ในวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาคำที่ทำหน้าที่เป็นสันธานว่า เป็นสันธาน
เดี่ยว กลุ่มคำสันธาน หรือสันธานคู่

สันธานเดี่ยว หมายถึง สันธานที่ปรากฏเพียงคำเดี่ยวโดด ๆ เช่น ถ้า
หาก

กลุ่มคำสันธาน หมายถึง สันธานที่ปรากฏกับสันธานด้วยกันเอง หรือปรากฏ
กับคำอื่น เป็นกลุ่มคำสันธาน และความหมายของกลุ่มคำสันธานนี้มี เพียงความหมายเดียว ตัวอย่าง
สันธานที่ปรากฏกับสันธานด้วยกันเอง เช่น ถ้าหาก เป็นสันธานเชื่อมความที่
บอกเงื่อนไข

สันธานที่ปรากฏกับคำอื่น เช่น ถ้าว่า เป็นสันธานเชื่อมความที่บอกเงื่อนไข

สันธานคู่ หมายถึง สันธานที่ปรากฏคู่กันโดยแยกไปอยู่ต้นประโยค หรือหลัง
หน่วยประธานของแต่ละประโยคที่เชื่อม โดยที่ความหมายในการเชื่อมความจะเป็น 2 ความ
หมายตามสันธานที่ปรากฏนั้น เช่น เพราะ...จึง เพราะ เป็นสันธานเชื่อมความที่บอก
เหตุ จึง เป็นสันธานเชื่อมความที่บอกผล

2. การศึกษาการใช้สันธานในวิทยานิพนธ์นี้ได้จากข้อมูลที่ได้ระบุไว้ข้างต้น ใน
เวลาข้างหน้าถ้าหากมีผู้ศึกษาข้อมูลนอกเหนือไปจากนี้ ผลของการวิจัยและข้อสรุปต่าง ๆ ที่
ได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้อาจจะแตกต่างออกไปอีกก็ได้

เครื่องหมายที่ใช้ในวิทยานิพนธ์นี้

_____	ใช้ขีดได้คำหรือกลุ่มคำที่ทำหน้าที่เป็นสันธาน
" "	ใช้คร่อมข้อความที่แสดง เป็นตัวอย่าง
...	ปรากฏในข้อความที่ตัดตอนมาจากข้อความอื่น และละบางส่วน ส่วนที่ละนั้นจะใช้... และปรากฏ ระหว่างสันธานคู่
....	ปรากฏในข้อความที่คัดมาจากจดหมาย เหตุซึ่งลบ เดือนหรือห้วงมากจนอ่านไม่ได้ จึงใส่เครื่องหมาย ละส่วนนั้นไว้
()	ใช้คร่อมที่มาของข้อความซึ่งแสดงไว้ท้ายตัวอย่าง